

**Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Факультет фінансів та обліку
Кафедра аудиту та фінансового контролю**

АНАЛІЗ ТА АУДИТ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

освітньо-професійна програма – «Аудит та державний фінансовий
контроль»

випускна кваліфікаційна робота за освітнім ступенем «магістр»

Виконала студентка групи
ОАДФКм-21
Пойдюк А.С.
Науковий керівник:
к.е.н., доцент. З.Б.Литвин

Тернопіль 2022

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОБ'ЄКТ АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ

1.1 Теоретичні підходи до розуміння сутності фінансового стану підприємства та факторів його формування

1.2. Інформаційне забезпечення аналізу та аудиту фінансового стану підприємства

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. АУДИТ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

2.1.Послідовність робіт з аудиту фінансової звітності та фінансового стану підприємства

2.2.Застосування аудиторських процедур щодо тверджень керівництва у статтях фінансової звітності

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. АНАЛІТИЧНІ ПРОЦЕДУРИ В АУДИТІ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА (на прикладі ПрАТ «Птахофабрика Тернопільська»)

3.1.Аналіз майнового стану та фінансової стійкості товариства

3.2. Аналіз результатів фінансово-господарської діяльності товариства та його грошових потоків

Висновки до розділу 3

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

РОЗДІЛ 1

ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОБ'ЄКТ АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ

1.1. Теоретичні підходи до розуміння сутності фінансового стану підприємства та факторів його формування

Вивчаючи питання аналізу та аудиту фінансового стану підприємства, важливим є розгляд сутності самого поняття «фінансовий стан» у нормативно-правових актах та працях науковців. Незважаючи на розповсюдженість використання даного поняття, не існує однозначності у його трактуванні. Для розуміння сутності фінансового стану підприємств звернемося спочатку до чинних нормативно-правових актів (табл.1.1).

Таблиця 1.1

Трактування сутності «фінансовий стан» у вітчизняних нормативно-правових актах»

Джерело	Сутність поняття
«Положення «Про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації» [73]	«сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, реальні й потенційні фінансові можливості підприємства» [73].
Методичні рекомендації по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій [111]	«комплексне поняття і відображає рейтинг підприємства на фінансовому ринку, його кредитної податкоспроможності і характеризується системою показників, які визначають на конкретну дату» [111].

Варто зауважити, що у більшості чинних нормативно-правових актах відсутнє пояснення сутності фінансового стану підприємства. Незважаючи на те, що оцінювання фінансового стану є одним із аудиторських завдань у Законі України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» його визначення відсутнє[67]. Одна із форм фінансової звітності (форм № 1) містить у своїй назві поняття «фінансовий стан», проте НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» не пояснює його сутність[77]. Відсутнє визначення фінансового стану також і у Податковому кодексі України, однак міститься учинному Листі Державної податкової адміністрації України[111]. З поданим

податківцями визначенням можна погодитися лише частково, так на підставі фінансового стану дійсно можна визначити рейтинг підприємства, проте не варто звужувати його тільки до кредито- та податкоспроможності. Дещо суперечливим є визначення подане Міністерством фінансів України та Фондом державного майна України у [73] як сукупність певних показників, адже фінансовий стан можна охарактеризувати певною системою показників, однак він не є їх сукупністю. Схожа позиція Міністерства фінансів України простежується і у [71].

У працях науковців також існують різні погляди на сутність поняття «фінансовий стан» (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Визначення сутності фінансового стану підприємства у працях науковців

Автор, джерело	Визначення сутності
Савицька Г.В. [86]	«економічна категорія, яка відображає стан капіталу в процесі його кругообігу та спроможність суб'єкта до саморозвитку на фіксований момент часу» [86].
Поддєрьогін А.М. та колектив авторів [96]	«комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів» [96].
Банк І.О. [8]	«рівень збалансованості окремих структурних елементів активів та капіталу підприємства, а також рівень ефективності їх використання.» [8]
Павловська О.В., [59] Фролова Т.О. [97]	«співвідношення структур його активів і пасивів, тобто засобів підприємства та їхніх джерел» [59].
Лесюк А.С. [38]	«економічна категорія, яка відображає наявність, розміщення та ефективне використання активів, власного і позичкового капіталу на конкретну дату» [59]
Мішура В. Б., Спіцин В. Є. [49]	«сутнісна характеристика діяльності підприємств у певний період, що визначає реальну та потенційну можливість підприємства забезпечувати достатній рівень фінансування фінансово-господарської діяльності та здатність ефективно здійснювати її в майбутньому» [49]
Цал-Цалко Ю.С. [102]	«рівень ефективності використання ресурсів у господарській діяльності, або точніше, ефективність функціонування механізмів економічної системи на певний момент часу» [102].

Джерело: сформовано автором

Проаналізувавши різні підходи щодо сутності категорії «фінансовий стан», можна визначити його основні концептуальні ознаки:

- фінансовий стан узагальнює всі аспекти фінансово-господарської діяльності підприємства;
- фінансовий стан є поняттям, яке можна розглядати у статиці (на певну дату) і динаміці (в аналізованому періоді);
- фінансовий стан є об'єктом, який можна виміряти певною системою показників, які характеризують забезпеченість підприємства необхідними ресурсами, рівень ефективності їх використання і розміщення;
- фінансовий стан є об'єктом аудиту, аналізу та управління.

На підставі узагальнення позицій науковців, сформовано авторське розуміння сутності «фінансовий стан», а саме під ним варто розуміти комплексне поняття, яке виникає у результаті взаємодії різних елементів фінансових відносин під впливом факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, вимірюється системою показників, що визначають забезпеченість підприємства необхідними фінансовими ресурсами, рівень ефективності їх використання і розміщення, а також здатність фінансувати свою діяльність».

На фінансовий стан бізнес-одиниці впливає велика кількість і різноманітність факторів, які піддаються і не піддаються кількісному виміру. Питанням їх вивчення займаються багато науковців, серед них: І. О. Бланк, М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька, В. І. Оспіщев, І. В. Нагорна, В. В. Хачатрян, Л. С. Усова, В. В. Чепка, І. М. Свідерська, Ю. О. Гавриленко, В. В. Лазоренко та інші.

У таблиці 1.3 згруповано основні позиції науковців щодо сукупності факторів, які визначають фінансовий стан підприємства.

Сукупність факторів, які впливають на фінансовий стан підприємства

Автор, джерело	Сукупність факторів
В.В. Хачатрян, Л.С. Усова [100] О. Я. Базілінська [6]	- зовнішні (міжнародні, національні, ринкові); - внутрішні (якісні; кількісні)
М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька [7]	- базові – перший рівень - похідні – зовнішні, внутрішні (другий рівень); - деталізуючи (третій рівень)
І.О. Бланк [8]	- пов'язані з операційною діяльністю; - пов'язані з інвестиційною діяльністю; - пов'язані з фінансовою діяльністю
В.І. Оспішев, І.В. Нагорна [55]	- економічні; - соціально-політичні; - фінансові; - демографічні; - науково-технічні

Вивчення літературних джерел дозволяє систематизувати сукупність факторів, які визначають фінансовий стан за такими ознаками:

- «за місцем виникнення (зовнішні і внутрішні)»;
- за структурою (прості і складні);
- за способом виміру (кількісні та якісні);
- за рівнем підпорядкованості (базові, похідні, деталізуючі);
- за видами (економічні; соціально-політичні; фінансові; демографічні; науково-технічні).

На зовнішні фактори підприємство впливати не може, або цей вплив можна оцінити як незначний. Такі фактори відображають ситуацію, яка склалася у державі, в окремих її регіонах, на галузевих ринках тощо та за її кордонами. До складу внутрішніх факторів відносять тих, які залежать від самого підприємства і визначають його методи роботи.

У [6; 100] у складі зовнішніх факторів виокремлюються міжнародні, національні та ринкові. Міжнародні фактори впливають на фінансовий стан підприємства через загальноекономічні важелі, національні – через політичні,

економіко-демографічні умови, які склалися, а ринкові – через культурні особливості споживачів, інновації та форми конкуренції.

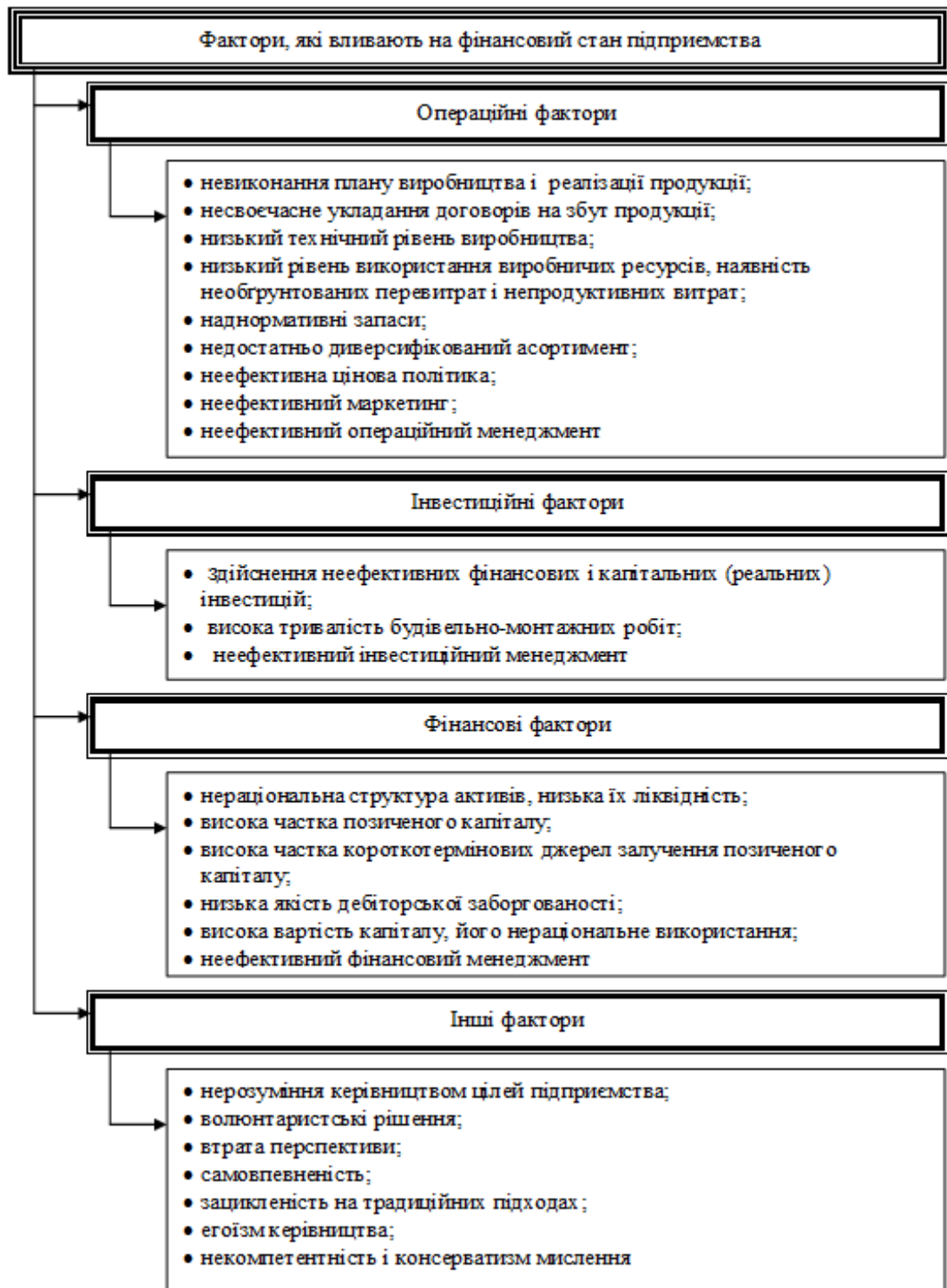
Політичні та економічні фактори втілюються у заходах державного регулювання національної економіки, захисту прав споживачів та господарюючих суб'єктів, які втілюються у законодавчих та інших нормативно-правових актах.

Склад економіко-демографічних факторів у [100] «представлений обсягом потреб і наявним платоспроможним попитом, який у свою чергу визначається доходами населення, цінами тощо. Зниження платоспроможного попиту призводить до неплатоспроможності та банкрутства підприємства» [100].

Фактори, які визначають культурні особливості населення проявляються в особливостях сприйняття продукції споживачами відповідно до віку, статі, професії, освіти і т.п. Впровадження інноваційних технологій у виробничий процес забезпечує конкурентні переваги на ринку, однак вимагає значних інвестицій впродовж тривалого часу, що може здійснювати негативний вплив на фінансові результати підприємства.

У [6; 100] склад якісних факторів, які здійснюють вплив на фінансовий стан підприємства представлений місією, цінностями, репутацією, організаційною структурою та системою управління, адаптивністю та гнучкістю стосовно впливів зовнішнього середовища, прогресивністю технологічних виробничих процесів, стан ринку праці тощо. До кількісних належать рівень кваліфікації управлінського персоналу та працівників підприємства, його інвестиційна активність, розмір податкових ставок, рівень кредитних ставок, рівень інфляції, рівень монополізації галузі тощо.

Перелік факторів за видами діяльності, які подані у [8; 87] представлені на рис. 1.1.

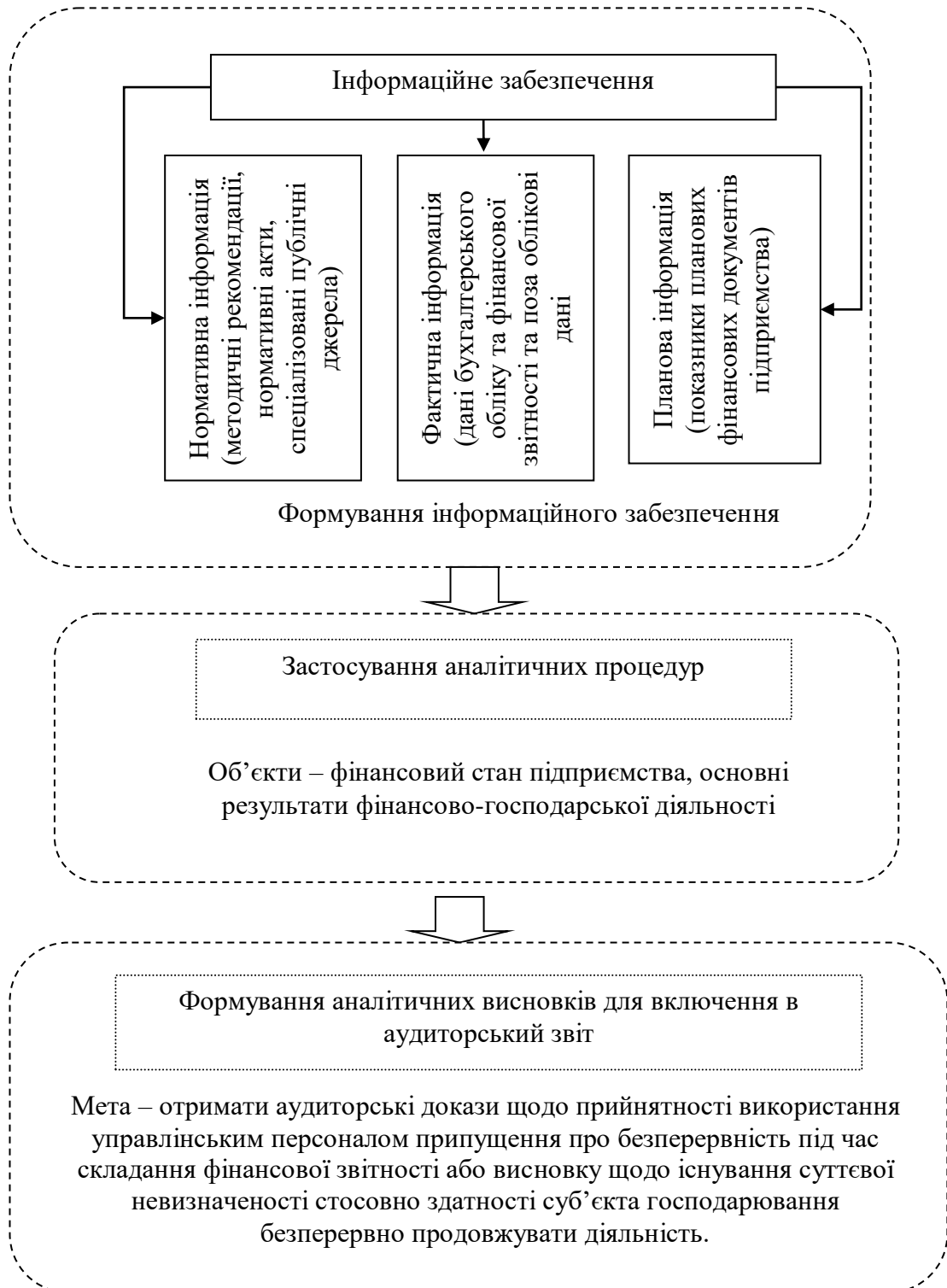
1.1. Сукупність факторів, які впливають на фінансовий стан підприємства
Джерело: сформовано на підставі [8; 87]

Класифікація факторів за рівнем підпорядкованості представлена у [7]. дозволяє науковцям акумулювати вплив різних інших факторів у розрізі вищевикоремлених ознак класифікації.

1.2. Інформаційне забезпечення аудиту та аналізу фінансового стану підприємства

Необхідною складовою аудиту і аналізу фінансового стану є його інформаційне забезпечення, що містить нормативну, планову та фінансову складові (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Інформаційне забезпечення аудиту фінансового стану підприємства

Джерело: Сформовано автором

- регулюють діяльність господарюючих суб'єктів, їх недотримання може бути причиною припинення їх діяльності (господарське, податкове, митне законодавство);

- регулюють аудиторську діяльність (Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», стандарти аудиту, кодекс професійної етики).

Фінансова звітність формується на основі певних принципів, важливе місце серед яких займає принцип неперервності. Такий принцип є фундаментальним для її розуміння і означає, що у керівництва немає бажання або потреби припинити діяльність підприємства або суттєво скорочувати. На необхідність застосування принципу неперервності діяльності вказує Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [66], Н(П)СБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [77] та МСБО 1 «Подання фінансової звітності» [45].

При проведенні перевірки аудитор повинен оцінити можливість підприємства до подальшого функціонування, а також можливість застосування управлінським персоналом принципу неперервності діяльності при складанні фінансової звітності. Так, МСА 570 «Безперервність» [44] вимагає від аудитора виконати аудиторські процедури та отримати аудиторські докази щодо достовірності припущення про неперервність діяльності або наявність суттєвої невизначеності стосовно цього. Отримані аудиторські докази щодо виявлених події чи умови, які можуть викликати сумнів про функціонування підприємства у подальшому мають знайти відображення у пояснювальному параграфі аудиторського висновку.

Дотримання нормативно-правових актів потребує оцінювання фінансового стану підприємства на підставі використання аналітичних

процедур. Загальні вимоги щодо цього подані у МСА520 «Аналітичні процедури»[44].

Використання аналітичних процедур для оцінювання фінансового стану підприємства передбачає використання відповідного методичного інструментарію. Варто зазначити, що на сьогоднішній момент не існує єдиної і універсальної методики. У літературних джерелах з даної проблематики розглядаються різні сукупності аналітичних показників і порядок їх розрахунку. Різними є методичні рекомендації представлені органами виконавчої влади. У табл. 1.4 проведено їх порівняльний аналіз з позицій цільової спрямованості і сукупності показників, які ними передбачаються для оцінювання фінансового стану.

Майже всі методики були затверджені до прийняття НП(С)БО 1, яким були внесені зміни у формах звітності і запроваджено новечотирьохзначне кодове позначення рядків. Через це алгоритми поданих у них показників ґрунтується на застарілому інформаційному забезпеченні і потребують оновлення. Варто зазначити, що більшість Методик передбачають застосування схожих методів аналізу: вертикального, горизонтального, порівняльного; пропонують застосування значної кількості показників, аналітичних таблиць та викликають потребу у додатковій інформації. Проблемою практичного використання офіційних Методик є відсутність єдиного алгоритму розрахунку показників та їх назви, що збільшує ймовірність прийняття помилкових висновків через неправильну інтерпретацію.

Використання значної кількості показників призводить до додаткових витрат часу на аналітичне дослідження. Для подолання цієї проблеми може бути використаний розрахунок інтегрального показника, який дозволяє однозначно оцінити стійкості фінансового стану підприємства, чого не можна зробити розглядаючи окремі групи показників.

Порівняльні характеристики офіційних методик оцінювання фінансового стану підприємств

Назва методики	Цільова спрямованість та напрямки аналітичних досліджень	Переваги	Недоліки
Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації [73]	Мета – оцінювання фінансового стану підприємства за результатами господарської діяльності підприємства в динаміці за два останні роки; визначення факторів, що вплинули на ці зміни, та прогнозування майбутнього фінансового стану підприємства	Надається пояснення термінів; виокремленні основні групи оцінюваних показників; методика є досить <u>компактною</u> та комплексною	Алгоритми розрахунку показників ґрунтується на застарілому інформаційному забезпеченні, потребує оновлення; відсутні пояснення щодо величин нормативних значень показників, для деяких – вони відсутні
	оцінка майнового стану підприємства та динаміка його зміни		
	аналіз фінансових результатів діяльності підприємства		
	аналіз ліквідності		
	аналіз ділової активності		
	аналіз платоспроможності (фінансової стійкості)		
Методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки [72]	Мета – визначення об'єктивних і суб'єктивних причин збитковості, забезпечення єдності підходів в оцінюванні фінансово-господарського стану та ефективності управління суб'єктів державного сектору економіки	Надається пояснення тенденцій і співвідношень між показниками; містить велику кількість розрахункових таблиць; враховує особливості оцінювання ефективності діяльності підприємств державного сектору економіки з урахуванням галузевої специфіки	Алгоритми розрахунку показників ґрунтується на застарілому інформаційному забезпеченні, потребує оновлення; в цілому методика є громіздкою
	аналіз структури та змін у вартості активів		
	аналіз структури та динаміки власного капіталу		
	аналіз структури та динаміки зобов'язань підприємства		
	аналіз доходності активів і видів діяльності		
	аналіз структури, динаміки та виконання плану за доходами, витратами, фінансовими результатами та ін. показниками		
Методичні рекомендації до виявлення ознак платоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства [71]	Мета – забезпечення однозначності підходів при оцінюванні фінансово-господарського стану підприємств, виявленні ознак дій протиправного банкрутства, а також для своєчасного виявлення формування незадовільної структури балансу для здійснення випереджувальних заходів щодо запобігання банкрутству підприємств	Надається пояснення термінів; надається пояснення тенденцій і співвідношень між показниками; <u>містить</u> велику кількість показників та розрахункових таблиць; має комплексний характер	Алгоритми розрахунку показників ґрунтується на застарілому інформаційному забезпеченні, потребує оновлення
	оцінка фінансового стану		
	аналіз активів		
	аналіз структури грошових потоків та якості управління		

Джерело: сформовано автором

Методичні рекомендації, які ґрунтуються на дискримінантних моделях ґрунтуються на оновленому інформаційному забезпеченні і мають більш сучасний характер. Їх недоліком можна вважати вузько спрямований характер і неможливість застосування для поглибленого всебічного аналізу фінансового стану підприємства.

Джерелом інформації для проведення аудиту фінансового стану підприємства є фінансова звітність. Її склад та форми визначається статусом підприємства і регламентується НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»[77], Н(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність» [78] та П(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [79], П(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами» [80]. Згідно з цими стандартами підприємства можуть складати загальну, консолідовану та спрощену різновиди фінансової звітності. До пакету фінансової звітності підприємств, які працюють за національними стандартами обліку, входять примітки, форма яких регламентується наказом Міністерства фінансів України [76]. Примітки формується у вигляді таблиць, які згруповані у 15 розділів. З метою подання додаткових даних про підприємствоуправлінський персонал можесамостійно додавати таблиці, графіки, текстові пояснення.

У[66] визначеноперелік підприємств, які зобов'язані складати та подавати фінансову звітність на підставі МСФЗ. Підприємства, що не входять до такого переліку можуть самостійно вирішувати питання щодо застосування у своїй роботі МСФЗ. Факт добровільного переходу на МСФЗ має бути зафіксований у наказі про облікову політику.

Формування фінансової звітності за МСФЗ з використанням форм, які передбачені вітчизняним НП(С)БО 1 з відповідним позначенням, науковці і практики не вважаютьповноцінним. Міжнародні стандарти не визначають ніяких стандартних форм, а встановлюють загальні вимоги щодо подання фінансової звітності, настанови щодо її структури та мінімальні вимоги до змісту[45].

У зв'язку з цим ряд підприємств законодавець у [66] зобов'язав формувати та подавати фінансову звітність на підставі таксономії фінансової

звітності за МСФЗ в єдиному електронному форматі iXBRL. Таксономія визначає склад її статей, елементів та показників, що мають відображатися. Переклад таксономії МСФЗ українською мовою затверджено наказом Міністерства фінансів України [81]. У МСБО 1 подається склад фінансової звітності та її різновиди: повна (за рік) та проміжна (за місяць, квартал тощо).

Фінансова звітність складена на підставі таксономії фінансової звітності за МСФЗ разом з аудиторським звітом подається до центру збору фінансової звітності для прилюднення у публічній базі даних «Система фінансової звітності» [58] та забезпечення доступу до неї органів державної влади, інших органів і користувачів. Центр збору фінансової звітності є програмно-технічним комплексом, який управляється НКЦПФР.

Для передачі такої звітності передбачено безкоштовний програмний сервіс iXBRL Report – Система створення iXBRL звітності, який розроблений за підтримки проекту USAID/DAI «Трансформація фінансового сектору», або спеціалізованим програмним забезпеченням, яке підприємство купило або розробило.

Крім фінансової звітності, використовується інша інформація, яка доступна тільки персоналу підприємства, зокрема, планова (фінансовий план, нормативи), а також позаоблікова інформація (результати маркетингових досліджень, експертні дані тощо).

РОЗДІЛ 2

АУДИТ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

2.1.Послідовність робіт з аудиту фінансової звітності та фінансового стану підприємства

Аудит фінансового стану підприємства неможливо провести без раціонально організованої та проведеної перевірки фінансової звітності. На підставі вивчення міжнародних стандартів аудиту нами виокремлено 3 етапи такої перевірки та комплекс робіт, які мають виконуватися на кожному з етапів (рис. 2.1).

На підготовчому етапі аудиторська фірма повинна застосувати у своїй практиці розроблені процедури щодо оцінювання можливості виконання завдань клієнта. Для цього їй потрібно провести попереднє обстеження клієнта згідно вимог МСА 315 «Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвого викривлення через розуміння суб'єкта господарювання та його середовища»[44]. У ході попереднього обстеження потрібно отримати розуміння особливостей функціонування бізнесу клієнта, а також галузі у якій він працює, оцінити рівень впливу зовнішніх факторів на діяльність підприємства. Це дозволить виявити існуючі проблеми; оцінити власну здатність аудитора виконати завданнята потребу у залученні інших фахівців для розв'язання малознайомих питань; з'ясувати обставити, якіможуть впливати на управлінський персонал, підштовхуючи його на спотворення фінансової звітності. Зокрема, спад ділової активності та її активізація можуть бути причиною навмисних і ненавмисних помилок в обліку та звітності. Скорочення обсягів виробництва через високий рівень конкуренції, зростаюча кількість підприємств-банкрутів у галузі вимагатимуть від аудитора детальніше оцінити можливості клієнта щодо подальшого функціонування. Зростання ділової активності у галузі та розширення масштабів бізнесу у клієнта вимагає збільшення кількості

облікового персоналу, а поява серед них недостатньо кваліфікованих кадрів може стати джерелом помилок.

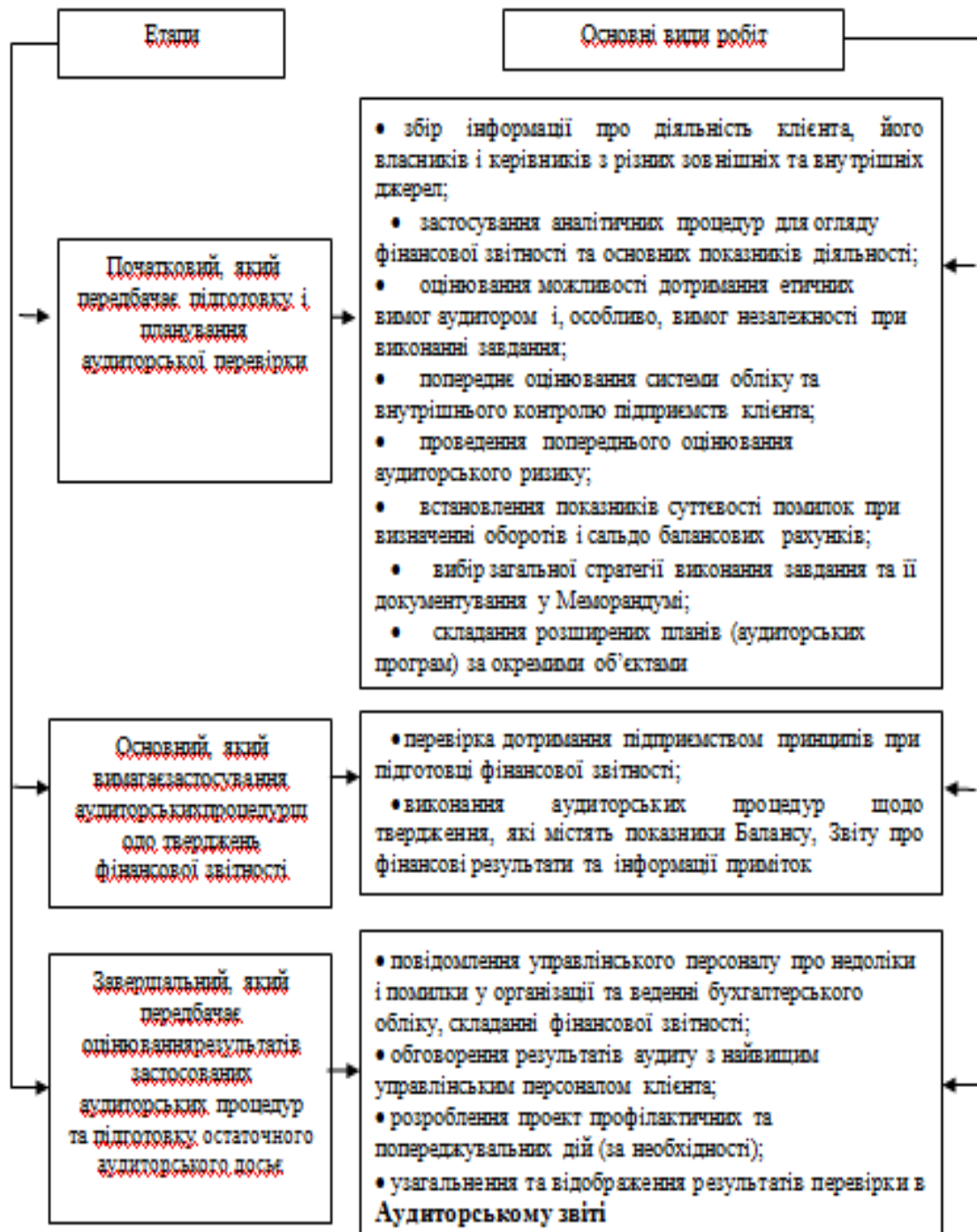

Рис. 2.1. Етапи аудиту фінансової звітності

Джерело: Сформовано на підставі [4;15;22; 60]

Важливим у ході попереднього обстеження клієнта є оцінювання його бізнес-ризиків, ключових економічних показників діяльності, джерел фінансування; з'ясування основних постачальників та споживачів продукції (робіт, послуг), знайомство з організаційною структурою (місцями розташування виробничих потужностей, територіально віддаленими філіями, дочірніми підприємства), планами керівництва щодо подальшого функціонування підприємства. Отримані знання потрібні не тільки для оцінювання аудиторського ризику, можливості настання, так званих, подальших подій, але і для вибору потрібних аудиторських процедур, розробки стратегії подальшої взаємодії з клієнтом. Складна організаційна структура бізнес-одиниці пов'язана з значними масштабами господарювання, потребою у великій кількості персоналу потребує значних витрат для підтримання дієвого внутрішньогосподарського контролю клієнта. Неналежна його організація, низький рівень компетентності та плинність персоналу, відсутність чіткої структури розподілу їх обов'язків та розмежування відповідальності збільшує ймовірність суттєвих помилок.

Під час прийняття завдання аудитор звертає увагу на ділову репутацію власників і управлінського персоналу підприємства-клієнта. Сумніви у їх чесності можуть бути пов'язані з частими змінами партнерів по бізнесу, аудиторів, консультантів і т.п. Для оцінювання чесності клієнта може бути використана інформація із загальнодоступних баз даних, а також результати опитування третіх сторін, персоналу підприємства, попереднього аудитора. Контрольний список питань, який може бути використаний для оцінювання можливості прийняття завдання від клієнта або ж продовження співпраці з ним поданий у додатку А.

Перед виконанням завдання аудитору потрібно ознайомитися організацією систем обліку і внутрішньогосподарського контролю. При цьому потрібно звернути увагу на облікову політику, організаційну структуру облікової служби, виконувані нею процедури документування та відображення в обліку фактів господарської діяльності. При використанні комп'ютерної

техніки й інформаційних систем важливим є з'ясування порядку їх придбання та обслуговування, організація спеціальних тестувань якості з залученням необхідних спеціалістів.

Результати попереднього обстеження ПрАТ «Птахофабрика Тернопільська» представлено у додатку Б.

Варто зазначити, що аудитор може прийняти завдання від клієнта лише за умови можливості дотримання ним етичних принципів, що відображають визнання ним своєї відповідальності за захист суспільних інтересів. Детальний розгляд їх сутності поданий у Міжнародному кодексі етики професійних бухгалтерів [48]. Результати розгляду незалежності аудитора по відношенню до клієнта повинні бути задокументовані. Приклад такого документу подано у додатку В.

Здійснюючи перевірку, аудитор враховує лише суттєві помилки, які виявлені у фінансовій звітності. Це пов'язано з тим, що абсолютної точності показників звітності досягнути неможливе через альтернативність тлумачення обліковими стандартами певних господарських фактів (наприклад, різних методів списання запасів, нарахування амортизації тощо), а також використання облікових оцінок, які ґрунтуються на припущеннях управлінського персоналу (наприклад, ринкова вартість активів). За відсутності суттєвих помилок звітність вважається надійною та достовірною. Суттєвою вважається помилка існування якої дезорієнтує користувача даної звітності при прийнятті рішення, і він зазнає збитків.

Рівень суттєвості помилок ґрунтується на професійному судженні аудитора, оскільки МСА 320 «Суттєвість при плануванні та проведенні аудиту» містить лише загальні рекомендації щодо цього. Враховуючи важливість даного завдання, нами на підставі вивчення літератури та аудиторської практики деталізовано цю роботу у певних етапах (рис.2.2).

Аудиторську перевірку завжди супроводжує певний ризик, а саме ризик того, що аудитор може не виявити існування суттєвих помилок у фінансовій звітності клієнта після її проведення. Згідно з МСА, аудиторський ризик – це

ризик того, що аудитор висловить невідповідну аудиторську думку, якщо фінансова звітність суттєво викривлена [44]. Аудиторський ризик є функцією ризиків властивого ризику, ризику контролю та ризику невиявлення. Два перші ризиків існують незалежно від аудиторської перевірки і є результатом діяльності клієнта.

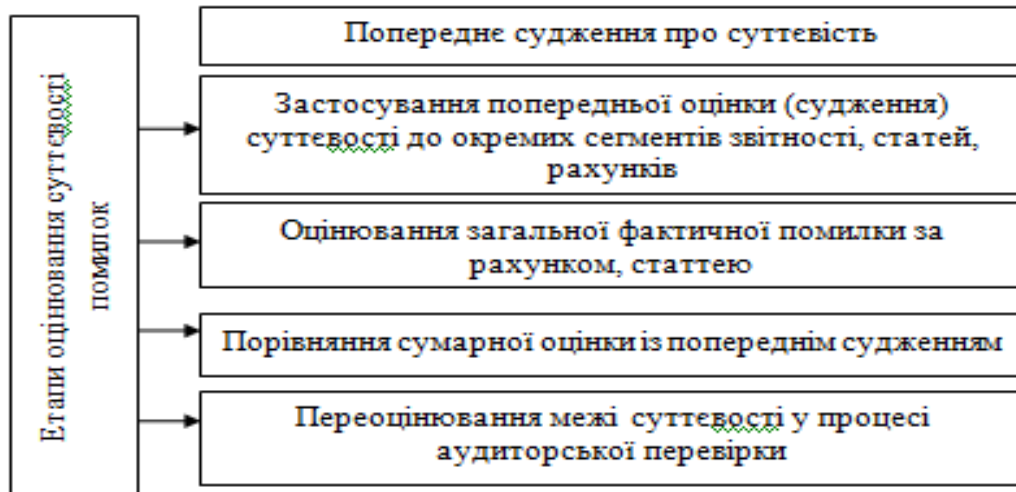

Рис. 2.2. Послідовність робіт з оцінювання суттєвості помилок
Джерело: сформовано на підставі [4]

Розгляд питання про суттєвість помилок розпочинають із визначення її попереднього рівня. Аудитор, на підставі професійного судження, визначає величину максимальної помилки, яка не вплине на достовірність звітності. Щоб обрати конкретний відсоток для розрахунку суттєвості від визначеного контрольного показника, аудитор може скористатися рекомендацією відповідного наказу Міністерства фінансів України [82]. Межі суттєвості показників фінансової звітності згідно даного наказу представлено у таб.2.1.

Межі суттєвості показників фінансової звітності згідно [82]

Господарські операції та події, пов'язані із змінами у складі (рухом):	Межа суттєвості, %
• активів, зобов'язань, власного капіталу	3
• залишкової вартості необоротних активів	10
• доходів і витрат	0,2
• чистого прибутку	2
• інші господарські операції та події	5

Далі загальну величину допустимої помилки потрібно розподілити за статтями та рахунками звітності, адже аудиторські докази збираються за ними окремо. За різними статтями фінансової звітності може застосовуватися різне значення рівнів суттєвості зі збереженням у середньому допустимої помилки за виокремленими сегментами.

У ході перевірки встановлюється загальна фактичних помилок за рахунками, статтями і порівнюється із попереднім судженням про суттєвість. Якщо сумарне значення виявлених помилок нижче за попередньо встановлену межу суттєвості, вони вважаються несуттєвими.

Варто зазначити, що при проведенні аудиту можуть виникнути нові факти, про які аудитор не знав під час попереднього оцінювання рівня суттєвості. Це може вимагати переоцінки рівня суттєвості як у напрямку її збільшення, так і зменшення.

Властивий ризик притаманний бізнесовій діяльності підприємствата системі її обліку за рахунок дії внутрішніх і зовнішніх факторів. Ризик контролю дозволяє оцінити його систему внутрішнього контролю щодо спроможності попереджати та виявляти помилки. Ризик невиявлення суттєвих помилок пов'язаний з роботою аудитора, бо відображає рівень його підготовки. Таким чином, цей вид ризику можна вважати дозволеною похибкою у ході аудиту за існуючих на підприємстві системах обліку та внутрішнього контролю. Відповідальність за дану складову аудиторського ризику змушує аудитора зменшити її до мінімуму. Однак, ризик невиявлення можна лише

зменшити, але не ліквідувати. Така ситуація пов'язана з певними обмеженнями, які притаманні аудиторським процедурам, адже деякі аудиторські докази, на яких базується аудиторська думка, можна вважати радше переконливими, а ніж остаточними. Оскільки ризик невиявлення є похідною величиною від властивого ризику і ризику контролю, тому важливим для аудитора є розроблення методики його визначення. Варто зазначити, що загальноприйнята методика відсутня. У МСА 315 подані лише загальні рекомендації щодо оцінювання аудиторського ризику, можливий набір факторів його виникнення на рівні фінансової звітності в цілому, її показників та категорій операцій. Визначення аудиторського ризику ґрунтується на професійному судженні аудитора, тому конкретна методика, як правило, формується кожною аудиторською фірмою. Методика повинна охоплювати перелік факторів властивого ризику та ризику контролю, методи їх кількісного оцінювання та збору інформації.

Вивчення літературних джерел та аудиторської практики дозволив виокремити кілька можливих способів оцінювання складових аудиторського ризику. Наприклад, можна використовуючи суб'єктивні міркування, оцінити кожен фактор ризику за єдиною шкалою, що має три градаційні рівні: високий рівень – 70-100%, середній рівень – 40-70%, низький рівень – 1-40%; потім визначити коефіцієнт важливості кожного фактору за допомогою методу розташування пріоритетів [87]. Для отримання інтегральної оцінки ризику варто застосувати метод сум, додавши суму добутоків кількісного значення кожного фактора на його коефіцієнт важливості.

Можна для оцінювання ризику використати метод бальних оцінок. Для цього, кожен з факторів ризику оцінюють за індивідуальною шкалою певною кількістю балів. Величина ризику розраховують шляхом ділення отриманої суми балів на максимально можливу. Приклад застосування даної методики для оцінювання ризику контролю реалізації та дебіторської ПрАТ «Птахофабрика Тернопільська» подано у додатку Г.

Ризик невиявлення розраховується як частку від ділення добутків властивого ризику і ризику контролю.

Основними аудиторськими процедурами, які використовуються для збору інформації при оцінюванні ризику є аналітичні процедури, виконані як процедури оцінки ризиків, а також запити, подані працівникам, попереднім аудиторам, третім особам. Для проведення запитів аудитор розробляє спеціальні анкети, склад яких є справою його професійного судження.

Оцінювання ризиків та рівнів суттєвості є дуже важливим завданням, бо впливає на формування загальної стратегії у Меморандумі, де відображаються ключові рішення щодо обсягу, часу і порядку проведення аудиту. Загальна стратегія аудиту є підставою для розробки детальнішого плану його проведення аудиту.

За правильне визнання, оцінювання, подання та розкриття різних елементів фінансової звітності відповідає керівництво підприємства. Аудитор розглядає фінансову звітність як твердження або запевнення керівництва щодо цього. Дані фінансової звітності вважатимуться достовірними до тих пір, поки аудитор не матиме доказів, які спростовують такі твердження.

Як відомо, показники фінансової звітності різняться за своїм характером. Так, статті Звіту про фінансовий стан відображають моментні показники, які відображають залишки за активними і пасивними рахунками на дату його складання. У Звіті про фінансові результати статті містять інтервальні показники, які отримують внаслідок нагромадження оборотів за рахунками доходів та витрат за звітний період.

У примітках до фінансової звітності подаються дані сформовані у системі бухгалтерського обліку, а також можуть подаватися аналітичні і текстові дані.

Через специфічність формування, різні статті фінансової звітності містять у собі різні твердження. У МСА 315 твердження щодо яких аудитор збирає аудиторські докази на основному етапі перевірки поділяються на 3 категорії (рис. 2.3).

Варто зазначити, що у ході перевірки аудитор повинен отримати письмові запевнення керівництва щодо даних тверджень згідно рекомендацій МСА 580 «Письмові запевнення» [43]. Факт відмови керівництва від надання листів-запевнень може стати причиною модифікації аудиторської думки.

Таким чином, інформація подана у різних статтях фінансової звітності містить різні твердження керівництва. Для того, щоб провести аудит фінансової звітності потрібно встановити сутність тверджень для кожної статті, а лише потім визначитися з доказами, джерелом та процедурою їх отримання.

До переліку аудиторських процедур, які визначені МСА відносять: перевірку, спостереження, зовнішнє підтвердження, повторне обчислення, повторне виконання, аналітичні процедури та запит. Їх сутність деталізовано у додатку Д.

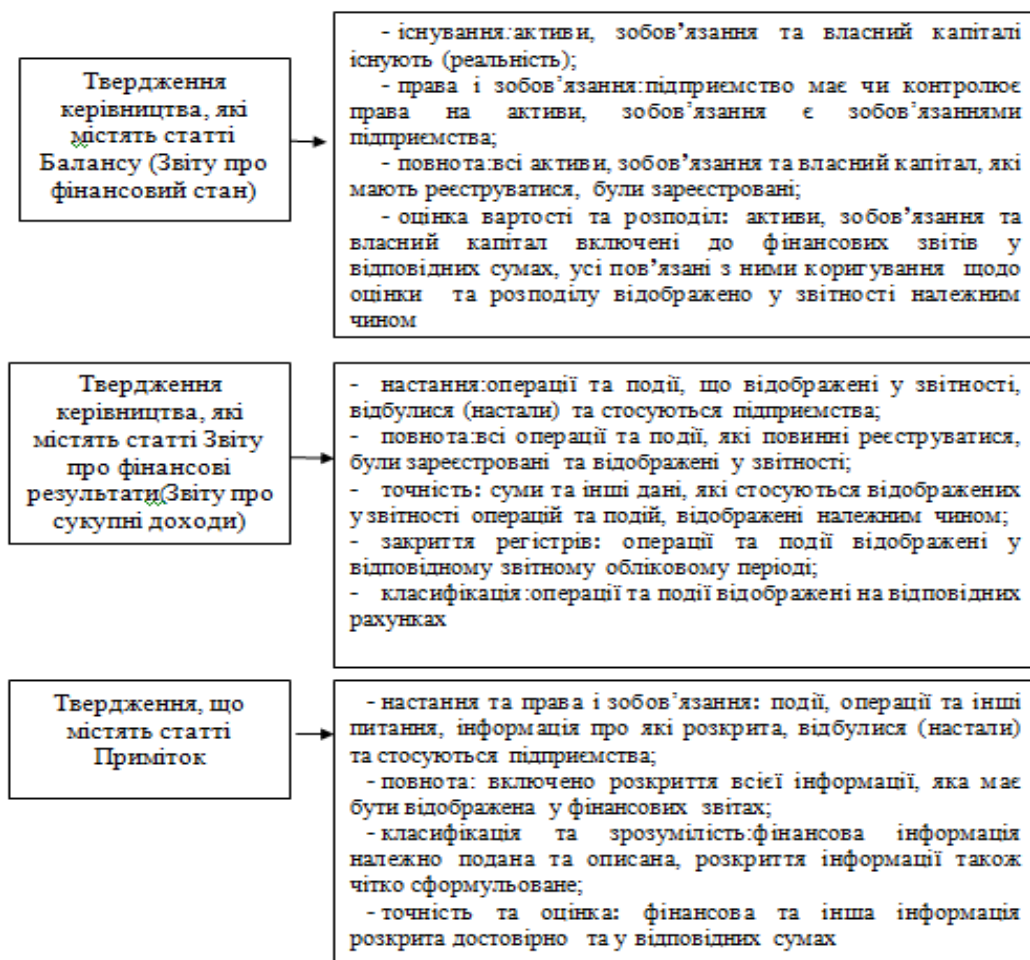

Рис. 2.3. Сутність тверджень щодо фінансової звітності згідно МСА 315

Джерело: сформовано на підставі [44]

Варто відмітити важливість інформаційної функції аудиту, сутність якої полягає у повідомленні управлінського персоналу інформації, яка виявлена під час його проведення. Така інформація покликана посилити внутрішньогосподарський контроль на підприємстві клієнта. Організація інформаційної комунікації з клієнтом визначається МСА, зокрема МСА 260 «Повідомлення інформації з питань аудиту тим, кого наділено найвищими повноваженнями МСА 265 «Повідомлення інформації про недоліки внутрішнього контролю тим, кого наділено найвищими повноваженнями, та управлінському персоналу». Інформацію подають як в усній, так і у письмовій формі. У МСА відсутні чіткі вимоги щодо їх оформлення. Такий письмовий звітесуоро конфіденційним документом, який передається особисто у руки особі, яка наділена найвищими повноваженнями.

Річна фінансова звітність, що є об'єктом аудиту може включати інші фінансовіне фінансові дані. Бувають випадки, коли при її поданніне застосовується принцип обачності, що може призвести до дезінформації користувача. У зв'язку з цим МСА 720 «Відповідальність аудитора щодо іншої інформації в документах, що містять перевірену аудитором фінансову звітність» вимагає потребу у встановлені [44]:

- невідповідності між іншою інформацією управлінського персоналу та інформацією фінансової звітності, яку перевірів аудитор;
- спотворень фактів у іншій інформації управлінського персоналу і їх відсутність у фінансовій звітності, яка перевірів аудитор.

Як уже зазначалося, у ході аудиту фінансової звітності виникає потреба в оцінюванні фінансового стану підприємства для формування висновку щодо можливості його подальшого функціонування. Особливість аудиту фінансового стану підприємства полягає у відсутності єдиних офіційних нормативно-правових актів, які його визначають. Цей факт посилює вплив суб'єктивного фактора і вимагає від аудитора знань у сфері фінансового аналізу. На підставі вивчення літературних джерел нами виокремлено основні напрямки аудиту фінансового стану підприємства (рис. 2.4).

Рис.2.4. Напрямки аудиту фінансового стану підприємства

Джерело: сформовано на підставі [13;20;29; 30; 41; 50; 60]

Аудиторський звіт є публічним документом. Поточні, робочі та підсумкові документи після закінчення аудиту формують остаточний аудиторський файл, який повинен зберігатися в аудиторській фірми не менше 5 років.

2.2. Застосування аудиторських процедур щодо тверджень керівництва у статтях фінансової звітності

Метою виконання процедур перевірки фінансової звітності є отримання доказів щодо тверджень, які вона містить. Перелік можливих процедур отримання аудиторських доказів щодо тверджень, які містять статті фінансової звітності систематизовано у додатках Ж, З, К, Л.

Твердження «Існування» щодо статей активу Балансу означає їх реальне існування на звітну дату. Для отримання аудиторських доказів щодо даного твердження проводять фактичну перевірку (інвентаризацію) або вивчають інвентаризаційні матеріали, надсилають запити контрагентам для зовнішнього підтвердження розрахунків. При проведенні зовнішнього підтвердження керуються вимогами МСА 505 «Зовнішні підтвердження». Крім того, зовнішнє підтвердження можна застосувати для заборгованості, щоб отримати докази для тверджень «повнота» і «зрозумілість» до інформації, поданої у примітках.

За наявності помилок в інвентаризаційних матеріалах клієнта або ж відсутності інвентаризаційних різниць додатково опитують матеріально відповідальних осіб, членів робочої інвентаризаційної комісії. Можливим є проведення контрольної інвентаризації з урахуванням оціненого рівня суттєвості статті. Ймовірність існування активів, які не можуть бути визнані такими через невідповідність критеріям може бути виявлена застосуванням аналітичних процедур. Так, зіставленням темпів зміни залишків запасів та обсягів виробництва і збуту продукції, а також наданням запитів щодо залишків запасів за часом перебування на складі виявляють залежалі і неходові групи. При вивченні дебіторської заборгованості із покупцями і

замовниками звертають увагу на наявність ознак сумнівності, адже їх наявність не дозволяє отримати економічні вигоди від продажів.

Для перевірки твердження «Існування» щодо нематеріальних активів вивчають первинні документи з їх оприбуткування. Корисним також є проведення спостереження за процесами, у яких використовуються нематеріальні активи. На підставі застосування аналітичних процедур і запитів, пов'язаних з дослідженням стратегії розвитку підприємства отримують докази щодо правильності їх визнання на звітну дату.

Для підтвердження твердження «Права і зобов'язання» виконується документальна перевірка права власності підприємства на активи. Для цього перевіряється наявність і правильність оформлення первинних документів, які були підставою для їх відображення у Балансі, надсилаються запити до облікового персоналу підприємства, можливим є отримання зовнішніх підтверджень від контрагентів.

Аудиторські процедури перевірки твердження «Оцінка вартості та розподіл» спрямовані на отримання доказів правильного оцінювання статей активів на дату придбання, вибуття та на дату складання Балансу. З цією метою використовуються такі процедури, як запит, повторне обчислення, повторне виконання.

На підставі аудиторських процедур щодо твердження «Повнота» повинні бути отримані докази того, що у Балансі відображено всі отримані активи та залишки і обороти за рахунками у повному перенесенні із реєстрів обліку до фінансової звітності. Для цього можуть бути застосовано результати інвентаризації, документальної перевірки (зокрема, зустрічної перевірки, взаємного контролю документів), процедури спостереження, зовнішнього підтвердження, аналітичних процедур. Так, під час проведення інвентаризації та спостереження можуть бути виявлені випадки використання вже списаних активів.

Найбільш чутливим до спотворення твердження «оцінка вартості та розподіл» є стаття «інвестиційна нерухомість». Для отримання доказів за

цією статтею доцільним є використання процедури зовнішнього підтвердження із залученням експерта.

Ризики викривлень статті «Незавершені капітальні інвестиції» обумовлені складністю оцінювання реальних їх обсягів на дату складання Балансу. Цей факт вимагає доповнювати процедури документальної перевірки аналітичними процедурами і процедурами повторного виконання із залученням експертів.

Аудиторські процедури щодо статей Балансу, які відображають фінансові інвестиції спрямовані, перш за все, на перевірку правильності їх класифікації. Аудиторські докази можуть бути отримані надсиланням запитів до керівництва, вивченням внутрішніх розпорядчих документів підприємства.

Для цінних паперів, які існують у документарній формі для отримання аудиторських доказів щодо твердження «Існування» та «Права і зобов'язання» виконують інвентаризацію, для бездокументарних – здійснюють зовнішні запити до депозитарію цінних паперів і органів, які здійснюють державну реєстрації підприємств, частки яких включено у склад фінансових інвестицій. Правильність оцінювання фінансових інвестицій проводять на підставі процедур повторного обчислення.

На підставі запитів до керівництва підприємства, вивчення внутрішніх розпорядчо-організаційних перевіряється необхідність переведення основних засобів до статті «Необоротні активи та групи вибуття»

Ряд статей фінансової звітності пов'язані з обліковими оцінками, зокрема з визначенням справедливої ринкової вартості, формуванням гарантійних зобов'язань, нарахуванням амортизації, проведенням переоцінок тощо. Рекомендації щодо аудиту облікових оцінок подано у МСА540 «Аудит облікових оцінок, у тому числі облікових оцінок за справедливою вартістю та пов'язані з ними розкриття інформації»[44]. Перевіряючи застосування облікових оцінок, аудитор повинен:

- провести оцінку обґрунтованості припущень щодо її застосування;

- на підставі повторного обчислення перевірити правильність розрахунків;

- на підставі використання аналітичних процедур вивчити динаміку зміни облікових оцінок для отримання доказів надійності порядку розрахунку та обґрунтування необхідності змін.

При застосуванні аудиторських процедур щодо тверджень за статтями власного капіталу варто виокремити статті інвестованого капіталу та нагромадженого капіталу. Процедур щодо інвестованого капіталу, як правило, застосовують, коли аудиторську перевірку виконують вперше або ж у звітному періоді відбувалися зміни у його розмірі і складі. Для збору аудиторських доказів опрацьовують статут підприємства, протоколи зборів засновників, звіт про передплату акції тощо. Далі здійснюють документальну перевірку, вивчають первинні документи, які підтверджують надходження внесків до інвестованого (статутного) капіталу, і, особливо, надходження у формі майна.

Аудит статей власного капіталу, які виникають у процесі господарювання, пов'язаний з вивченням операцій з переоцінки активів, їх безкоштовним отриманням. Для цього застосовують повторне обчислення, документальну перевірку, аналітичні процедури та інші аудиторські процедури.

Застосування аудиторських процедур до статті «резервний капітал» має на меті отримання доказів щодо відповідності розміру резервного капіталу вимогам статутних документів і рішенням загальних зборів власників. (акціонерів). Це передбачає застосування документальної перевірки і повторного обчислення.

Зміни в обліковій політиці, а також потреба у виправленні помилок минулих періодів можуть спричинити зміни у статтях власного капіталу, що показуються «Звіті про власний капітал». Такі дані додатково відображаються у примітках.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІТИЧНІ ПРОЦЕДУРИ В АУДИТІ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА (на прикладі ПрАТ «Птахофабрика Тернопільська»)

3.1. Аналіз майнового стану та фінансової стійкості товариства

У ході аудиту фінансового стану підприємства мають бути поставлені та вирішені завдання спрямовані на його оцінювання та виявлення тенденцій зміни за допомогою системи показників, вивчення чинників, які їх визначають.

Як уже зазначалося, оцінюють фінансовий стан економічного угруповання з використанням двох підходів. Перший – передбачає застосування сукупності часткових показників, які об'єднують у групи, а потім їх порівняння з нормативними та рекомендованими значеннями; другий – ґрунтується на використанні інтегральних показників, які формуються за допомогою методів багатофакторного дискримінаційного аналізу.

На підставі узагальнення рекомендацій офіційних методик оцінювання фінансового стану підприємств та позицій науковців у додатку М нами узагальнено сукупність показників, які можна використати для оцінювання та визначено алгоритми їх розрахунку. Використовуючи основні з них, проаналізуємо фінансовий стан ПрАТ «Птахофабрика Тернопільська» на підставі даних фінансової звітності (додаток Н 1-Н 4).

У табл. 3.1 та 3.2 подані дані, які характеризують майновий стан ПрАТ «Птахофабрика Тернопільська». Вони дозволяють визначити склад, структуру та динаміку складових майна товариства та джерел їх фінансування, оцінити вплив на загальний фінансовий стан.

Інформація подана у табл. 3.1 вказує на те, що розмір майна товариства на кінець звітного року складає 621906 тис.грн. , протягом року він зріс на 58109 тис. грн, або на 10,3 %. Збільшення обсягу майна є позитивним явищем, адже вказує на зростання масштабів діяльності. Більшу частку у складі майна товариства займають необоротні активи, незважаючи на її зниження за

звітний період з 65% до 55%. Крім того, у 2021 році відмічається приріст обсягу оборотних активів, а необоротних – зниження. Висока частка необоротних активів вказує на значну фондомісткість виробництва, а низька частка оборотних активів – на низьку мобільність капіталу.

Таблиця 3.1

Оцінювання майнового стану
ПрАТ «Птахофабрика Тернопільська» за 2021 рік

Показник	на початок року		на кінець року		динаміка за рік		частка активу в активах на початок року, %	частка акти в активах на кінець року, %
	тис. грн.	% до підприєму	тис. грн.	% до підприєму	тис. грн.	у %		
1. Нематеріальні активи	51	0,01	27	0,007	-24	-47,1	0,009	0,00004
2. Основні засоби	315702	86,2	310616	90,8	-5086	-1,6	56,0	49,9
3. Незавершені капітальні інвестиції	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Довгострокові фінансові інвестиції	25375	6,9	-	-	-25375	100,0	4,5	-
5. Інші необоротні активи	25095	6,9	31395	9,2	6300	25,1	4,5	5,0
6. Разом необоротних активів	366223	100	342038	100	-24185	-6,6	65,0	55,0
7. Запаси, в т.ч.	43689	100	85511	100	41822	95,7	7,7	13,7
7.1 Виробничі запаси	39433	90,3	80316	93,9	40883	103,7	7,0	12,9
7.2 Готова продукція	4256	9,7	5195	6,1	939	22,1	0,8	0,8
8. Поточні біологічні активи	86971	44,0	86612	34,0	-359	-0,4	15,4	13,9
9. Розрахунки з дебіторами, в т.ч.	62964	100	72328	100	9364	14,9	11,2	11,6
9.1. Заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	22825	36,3	27598	38,2	4773	20,9	4,0	4,4
9.2 За розрахунками	30613	48,6	33025	45,6	2412	7,9	5,4	5,3
9.3 Інша поточна заборгованість	9526	15,1	11705	16,2	2179	22,9	1,7	1,9
10. Поточні фінансові інвестиції	-	-	-	-	-	-	-	-
11. Гроші та їх еквіваленти, в т.ч.	1899	100	7988	100	6089	320,6	0,3	1,3
11.1. Готівка	604	31,8	702	8,8	98	16,2	0,1	0,1
11.2. Рахунки в банках	895	47,2	5713	71,5	4815	537,9	0,2	0,9
12. Інші оборотні активи	2051	1,0	2054	0,8	3	0,05	0,4	0,3
13. Разом оборотних активів	197574	100	254493	100	56919	28,8	35,0	40,9
14. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	-	100	25375	100	25375	100	-	4,1
15. Усього активів	563797	100	621906	100	58109	10,3	x	x

Тенденції змін у складі майна товариства створює умови для прискорення оборотності капіталу.

Необоротні активи товариства, в основному, формуються за рахунок основних засобів. Незважаючи на скорочення обсягу основних засобів за 2021 рік на 5086 тис.грн. або на 1,6%, їх частка зросла і складає 90,8%. Як позитивний момент, слід відзначити, їх сто відсоткове використання. У складі основних засобів найбільшу частку займають будинки і споруди. Рівень зносу основних засобів становить 56,6%. Треба відмітити, що основні засоби є не тільки визначальними у складі необоротних активів товариства, вони займають близько 50% обсягу усього його майна.

За 2021 рік зріс обсяг оборотних активів на 56919 тис.грн. або на 28,8%. Значна частка в оборотних активах товариства належить біологічним активам (34,0%, за рік частка знизилася на 10%), високими є частки запасів (33,6%, за рік зростання складає 11,6%) та дебіторської заборгованості (28,4%, зниження за рік 3,5%). Частка більш динамічної частки оборотних активів – грошових коштів та їх еквівалентів є незначною і складає 3,1%, хоча за 2021 рік частка зросла на 2%.

Вивчення окремих складових запасів, дебіторської заборгованості, грошових коштів та їх еквівалентів товариства за 2021 рік дозволяє зробити висновок про їх кількісне зростання. Збільшення обсягу виробничих запасів може мати як позитивний, так і негативний вплив на функціонуванні підприємства. Ріст виробничих є позитивним моментом у випадку підвищення рівня ділової активності, і негативним – при неефективному управлінні. Ріст дебіторської заборгованості позитивно впливає на фінансовий стан за умови зростання попиту на продукцію, а не через неефективну кредитну політику, яка генерує ризик неплатоспроможності. Зменшитися дебіторська заборгованість може за рахунок більш детального вивчення партнерів по бізнесу або за через втрату ринків збуту. Ознакою втрати ринків збуту є ріст залишків готової продукції. Детальне оцінювання впливу змін у складі майна

товариства на його фінансовий стан дозволить вивчення показників ділової активності.

Структура джерел формування майна безпосередньо впливає на фінансовий стан підприємства, рівень його платоспроможності та ліквідності, рентабельності роботи. Оцінимо склад і структуру джерел формування майна ПрАТ «Птахофабрика Тернопільська» у табл.3.2.

Таблиця 3.2

Оцінювання джерел формування майна
ПрАТ «Птахофабрика Тернопільська» за 2021 рік

Показники	На поч. звітного періоду	На кін. звітного періоду	Динаміка, тис. грн.	Темп приросту (зниження), %
1. Всього капіталу, тис. грн.	563797	621906	58109	10,3
2. Власний капітал у % до всього капіталу	428228 76,0	448204 72,1	19976 -3,9	4,7 х
в т.ч.				
2.1. Зареєстрований капітал в % до власного капіталу	1689 0,4	1689 0,4	- -	- х
2.2. Капітал у дооцінках в % до власного капіталу	192762 45,0	192422 42,9	-340 -2,1	-0,2 х
2.3. Додатковий капітал в % до власного капіталу	9824 2,3	9824 2,2	- -0,1	х-
2.4. Резервний капітал в % до власного капіталу	206 0,05	206 0,05	- -	- х
2.5. Нерозподілений прибуток в % до власного капіталу	223747 52,2	244063 54,5	20316 2,3	9,1 х
3. Позичений капітал у % до всього капіталу	135569 24,0	173702 27,9	38133 3,9	28,1 х
3.1. Довгострокові кредити банків у % до позикового капіталу	37720 27,8	33405 19,2	-4315 -8,6	-11,4 х
3.2. Короткострокові кредити банків у % до позикового капіталу	14626 10,8	63606 36,6	48980 25,8	334,9 х
3.3. Поточна кредиторська заборгованість у % до позиченого капіталу	19993 14,8	19383 11,2	-610 -3,6	-3,1 х
3.4. Інші поточні зобов'язання % до позиченого капіталу	63230 46,6	57308 33,0	-5922 -13,6	-9,4 х

Подана у табл. 3.2 інформація свідчить, що розмір власного капіталу товариства за 2021 рік зріс на 19976 тис.грн. або на 4,7%. Його частка у складі джерел формування майна є досить високою (72,1%), незважаючи на деяке зниження протягом звітного періоду. Висока частка власного капіталу створює умови для формування фінансової незалежності товариства від зовнішніх джерел для фінансування діяльності.

У структурі власного капіталу найбільшу частку займають дві складові: накопичена сума нерозподіленого прибутку (54,5%) і капітал у дооцінках (42,9%). Частка зареєстрованого капіталу є незначною складає лише 0,4%. Висока частка капіталу у дооцінках вимагає проведення більш детального вивчення обґрунтованості проведеної дооцінки вартості активів та можливого штучного завищення розміру власного капіталу. У випадку значного зростання суми уцінки проводиться оцінювання обґрунтованості зниження вартості активів.

Відставання темпів приросту власного капіталу від темпів приросту активів свідчить про скорочення обсягів власних джерел у фінансуванні діяльності підприємства. Так, у 2021 році зріс обсяг позиченого капіталу 38133 тис.грн. або на 28,1%. Частка позиченого капіталу у джерел фінансування майна у 2021 рік збільшилася на 3,9% і склала 27,9%.

У структурі позиченого капіталу найбільшу частку займають короткострокові кредити банків (36,6%), їх частка протягом року зросла на 25,8%. Довгострокові кредити товариства за 2021 рік скоротилися на 4315 тис.грн. або на 11,4%, зменшилася також їх частка у позиченому капіталі з 27,8% до 19,2%. Кредиторська заборгованість у звітному році скоротилася на 610 тис.грн. або на 3,1%, зменшилася їх частка у позиченому капіталі з 14,8% до 11,2%.

У складі поточних зобов'язань 21,6% на кінець звітного періоду припадає на кредиторську заборгованість. Зменшення темпів приросту кредиторської заборгованості у порівнянні з темпом приросту активів товариства є свідченням покращання його платоспроможності.

Важливим показником фінансового стану товариства є розмір його чистих активів. Розрахунок цього показника здійснюється відповідно до Методичних рекомендацій ДКЦПФР №485 від 17.11.2004р.[84] за даними Балансу шляхом віднімання від балансової вартості активів всіх видів зобов'язань і забезпечень. Вартість чистих активів за 2021 рік склала 448204 тис.грн, а за попередній 428228 тис.грн. і є більшою за розмір його зареєстрованого капіталу.

Умовою неперервності підприємства є стійкий фінансовий стан. Узагальнення поглядів науковців [6; 36; 37; 50] дозволяє стверджувати, що стійкість фінансового стану підприємства характеризується таким обсягом фінансових ресурсів, джерелами їх залучення, розміщення і використання, які дозволяють ефективно функціонувати та розвиватися, проводити незалежну фінансову політику за умов прийнятної фінансової ризику.

Проведемо оцінку фінансової стійкості підприємства на підставі показників таблиці 3.3. Значення коефіцієнта співвідношення позиченого і власного капіталу свідчить, що на кожну власну гривню товариства залучало 39 коп. позичених засобів. Незважаючи на негативну тенденцію, даний показник вказує на досить високу незалежність від позичених засобів.

Таблиця 3.3

Оцінювання рівня та динаміки показників фінансової стійкості
ПрАТ «Птахофабрика Тернопільська» за 2021 рік

Показники	На поч. звітного періоду	На кін. звітного періоду	Відхилення
Коефіцієнт співвідношення позиченого і власного капіталу	0,32	0,39	0,07
Розмір власного оборотного капіталу, тис.грн	134344	197185	62841
Коефіцієнт забезпеченості матеріальних оборотних активів власним оборотним капіталом	1,03	1,15	0,12
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом	0,68	0,77	0,09
Коефіцієнт автономії	0,76	0,72	-0,04
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	0,31	0,44	0,13
Коефіцієнт довгострокового залучення позиченого капіталу	0,08	0,07	-0,01
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,02	0,06	0,04
Коефіцієнт проміжної ліквідності	0,66	0,57	-0,09
Коефіцієнт загальної ліквідності	2,02	1,81	-0,21

Позитивним фактом у роботі товариства є ріст власного оборотного капіталу, який спрямовується на фінансування поточної діяльності. Розміру власного оборотного капіталу, як на початок року, так і на кінець 2021 року, було достатньо не тільки для формування запасів, але для всіх матеріальних оборотних активів. Про це свідчать значення коефіцієнтів забезпеченості запасів та матеріальних оборотних активів власним оборотним капіталом. За рахунок власного оборотного капіталу товариство на кінець 2021 року покриває 77% всіх своїх оборотних активів (при мінімально теоретично обґрунтованому його значенні – 10%). Високі значення показника і його ріст вказує на стійкість фінансового стану і спроможність вести незалежну фінансову політику.

На підставі значення коефіцієнту маневрування власного капіталу можна оцінити, яку частку власного капіталу підприємство використовує для фінансування оборотних активів, а яку – капіталізує. Протягом 2021 року у товаристві спостерігається ріст цього коефіцієнта. Так, на початок 2021 року

31% власного капіталу використовувалося на фінансування оборотних активів, а на кінець року ця частка зросла і склала 44%. Таким чином, на кінець 2021 року товариства 56% своїх власних засобів капіталізувало, тобто інвестувало у необоротні активи. Наслідком такої тенденції є зниження мобільності капіталу.

Коефіцієнт автономії відображає частку власників товариства у загальній сумі авансованого капіталу. Така частка на кінець 2021 року складала 72% при теоретично обґрунтованому – 50%. Високе значення даного показника і його ріст свідчить про зростання фінансової стійкості та незалежності від зовнішніх кредиторів.

Коефіцієнт довгострокового залучення позичених коштів характеризує структуру капіталу. Зниження цього показника вважають позитивною тенденцією, бо свідчить про зменшення залежності підприємства від кредиторів.

Серед показників фінансової стійкості варто виокремити показники платоспроможності і ліквідності.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності вказує на те, що за рахунок найбільш ліквідних активів товариство на початок 2021 року змогло виконати 2% своїх поточних зобов'язань, на кінець року частка зросла і склала 6%. Теоретично обґрунтованими вважають межі показника від 0,2 до 0,25.

При визначанні коефіцієнта проміжної ліквідності обсяг поточних зобов'язань порівнюють з обсягом наявних грошових коштів та їх еквівалентів, поточних фінансових інвестицій та поточною дебіторською заборгованістю. За допомогою такою алгоритму можна встановити частку поточних зобов'язань, які можуть бути виконані без продажу запасів. Теоретично виправданими межами даного коефіцієнта є значення від 0,6 до 0,8. На кінець звітного року 57% своїх поточних зобов'язань товариство може погасити залучивши дебіторську заборгованість.

В цілому ПрАТ «Птахофабрика Тернопільська» у 2021 році можна вважати ліквідним. У товариства як на початок року, так і на кінець

достатньо оборотних активів для покриття своїх зобов'язань і проведення діяльності.

Платоспроможність підприємства відображає його здатність своєчасно та у повному обсязі виконувати фінансові зобов'язання. До основних ознак платоспроможності можна віднести відсутність зобов'язань, строк оплати яких прострочено та наявність достатнього обсягу грошових коштів. Літературні джерела справедливо вказують на умовність оцінювання платоспроможності на підставі фінансової звітності, адже у Балансі відображаються залишки грошових активів на певний момент. Їх обсяг може змінитися вже на наступний день після дати складання фінансової звітності. Даний факт вимагає формування платіжного календаря з метою оцінки платоспроможності.

У табл. 3.4 запропоновано критерії оцінювання ризику зниження або втрати платоспроможності підприємства на підставі платіжного календаря. Платіжний календар як помічник в аналізі фінансової стійкості та платоспроможності необхідно деталізувати відповідно до інформаційних потреб за днями, тижнями або декадами.

Таблиця 3.4

Критерії оцінювання ризику зниження або втрати платоспроможності підприємства на основі платіжного календаря

Критерії оцінювання ризику зниження платоспроможності	Характеристика грошового потоку
Дуже високий ризик	Сукупні надходження < Сукупні витрачання
Високий ризик	Операційні надходження ≤ Операційні витрачання
	Чистий рух коштів від операційної діяльності ≤ Термінові виплати
Звичайний ризик	Операційні надходження > Операційні витрачання
Низький ризик	Сукупні надходження > Сукупні витрачання
	Чистий рух коштів від операційної діяльності ≥ Термінові виплати
	Чистий рух коштів > 0

Джерело: сформовано на підставі [30]

Критеріями оцінювання є зіставлення фактичних надходження та витрачання грошових коштів з аналогічними показниками платіжного календаря.

3.2. Аналіз результатів фінансово-господарської діяльності товариства та його грошових потоків

Значне місце в оцінюванні фінансового стану ПрАТ «Птахофабрика Тернопільська» займають показники фінансових результатів. За даними фінансової звітності (додаток Н 2) оцінимо склад та динаміку фінансових результатів товариства. Дані проведених розрахунків узагальнено у таблиці 3.5.

Подані у табл. 3.5 дані свідчать, що ПрАТ «Птахофабрика Тернопільська», у 2021 році отримало чистий прибуток у сумі 21072 тис.грн.. Приріст за звітний рік склав 572 тис.грн. або 2,8%. За рахунок перевищення темпів приросту чистого доходу над темпами приросту собівартості реалізованої продукції товариство змогло збільшити прибуток від основної діяльності на 20334 тис.грн. або на 38,1%.

Таблиця 3.5

Загальне оцінювання складу та динаміки фінансових результатів діяльності
ПрАТ «Птахофабрика Тернопільська» за 2020-2021 роки

(тис.грн.)

Показники	2020 рік	2021 рік	Динаміка	
			абсолютна, тис.грн.	відносна, %
1. Чистий дохід	350323	413959	63636	18,2
2. Собівартість реалізованої продукції	297027	340329	43302	14,6
3. Валовий прибуток (збиток)	53296	73630	20334	38,1
4. Операційні доходи	51978	64838	12860	24,7
5. Операційні витрати, в т.ч.	81015	112838	31823	39,3
5.1 Адміністративні витрати	8796	10555	1759	20,0
5.2. Витрати на збут	31821	35189	3368	10,6
5.3. Інші операційні витрати	40398	67094	26696	66,0

6.Фінансовий результат від операційної діяльності	24259	25630	1371	5,7
7. Інші фінансові доходи	743	-	-743	-100,0
8.Фінансові витрати	4502	4558	56	1,2
9.Чистий прибуток	20500	21072	572	2,8

Незважаючи на значний приріст операційних витрат, товариство зуміло збільшити прибуток від операційної діяльності на суму 1371 тис.грн. або на 5,7%.

Враховуючи джерела формування чистого прибутку товариства, а також виявлені тенденції, можна зробити висновок про високу якість отриманого прибутку протягом 2020-2021 років.

До негативних тенденцій у формуванні фінансових результатів товариства слід віднести перевищення темпів зростання операційних витрат над операційними доходами, а також відсутністю фінансових доходів поряд з ростом фінансових витрат. Більш детальному вивченню підлягають інші операційні витрати та адміністративні витрати, приріст яких склав 66% та 39,3% відповідно.

Поряд з оцінюванням загального обсягу отриманого ефекту (прибутку), розраховують відносні показники ефективності на підставі його зіставлення з інвестованим капіталом, спожитими ресурсами чи здійсненими витратами. У цьому випадку визначають показники рентабельності, які дозволяють оцінити ефективність господарювання в цілому, певних видів діяльності, виробництв різних видів продукції. Сформована система показників характеризує прибутковість витрат діяльності, прибутковість продажів, прибутковість інвестованого капіталу. Варто зазначити, що ріст показників рентабельності відбувається за умови більш швидшого зростання прибутку, доходу поряд з ростом капіталу та витрат.

Розрахуємо основні показники рентабельності роботи ПрАТ «Птахофабрика Тернопільська» за 2020-2021 роки, дані узагальнимо у табл.3.6.

Розрахунок показників рентабельності ПрАТ «Птахофабрика
Тернопільська» за 2020-2021 роки

Показники рентабельності	2020 рік	2021 рік	Динаміка, тис.грн.
1.Чистий прибуток, тис.грн.	20500	21072	572
2.Середня вартість активів, тис.грн.	545841	592852	47011
3.Рентабельність активів,грн	0,038	0,036	-0,002
4.Валовий прибуток, тис.грн.	53296	73630	20334
5.Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	297027	340329	43302
6. Рентабельність основної діяльності, грн.	0,179	0,216	0,037
7. Операційний прибуток, грн.	24259	25630	1371
8.Операційні витрати	81015	112838	31823
9.Рентабельність операційної діяльності, грн.	0,300	0,227	-0,073
10.Середній обсяг власного капіталу, тис.грн.	419598	438216	18618
11.Рентабельність власного капіталу, грн.	0,048	0,048	-
12.Чистий дохід, тис.грн.	350323	413959	63636
13.Рентабельність реалізації,грн.	0,152	0,178	0,026

Подано у таблиці 3.6 дані вказують на досить низькі показники рентабельності, що свідчить про низьку ефективність використання активів. Так, кожна гривня, яку вкладено в активи, принесла товариству у 2021 році чистий прибуток у сумі 3,6 коп., що на 0,002 коп. менше, ніж у 2020 році. Власники товариства на кожен вкладену гривню отримали чистого прибутку 4,8 коп., протягом двох років ця величина не змінилася.

Протягом останніх років зростає рентабельність основної діяльності: на кожен вкладену гривню витрат, які формують собівартості реалізованої продукції було одержано 21,6 коп. валового прибутку, що на 0,037 коп. більше, ніж у 2020 році. А от рентабельність операційної діяльності дещо знизилася, кожна гривня операційних витрат принесла 22,7 коп. операційного прибутку, що менше рівня попереднього року на 7,3 коп. Такі зміни можна пояснити переважанням темпів приросту валового прибутку над темпом простої собівартості реалізованої продукції, і переважанням приросту операційних витрат над приросту операційного прибутку.

Значення показника рентабельності реалізації дозволяє визначити обсяг валового прибутку, який товариство отримує з кожної гривні чистого доходу від реалізації продукції, виконаних робіт, наданих послуг. У звітному році рентабельність реалізації зросла на 2,6 коп. в склала 17,8 коп.

Важливе значення для оцінювання фінансового стану підприємства має рівень його ділової активності. Вивчення літературних джерел [5; 21; 93; 94] щодо сутності цього поняття вказує на різноплановість і неузгодженість думок науковців. Використовуючи їх напрацювання можна зробити висновок, що під діловою активність підприємства варто розуміти комплексне поняття, яке характеризує його бізнес середовище, яке визначає позицію на ринку, ефективність господарювання, платоспроможність і фінансову стійкість.

У [21; 87] поглиблений аналіз ділової активності пропонується здійснювати за показниками внутрішнього і зовнішнього середовища (рис. 3.1).

Важливою складовою оцінювання рівня ділової активності є показники ефективності використання ресурсів, і насамперед, показники швидкості обороту капіталу підприємства.

Рис. 3.1. Основні параметри ділової активності підприємства
Джерело: сформовано на підставі [21; 87]

Від швидкості обороту капіталу залежить обсяг потрібних підприємству ресурсів для забезпечення поточної діяльності. Результатом зниженні оборотності капіталу є додатково залучені грошові кошти, що зумовлює погіршення фінансового стану. Чим менший час обороту капіталу і більша кількість оборотів за період, тим ефективніше працює підприємство, адже кожен оборот веде до утворення додаткової суми прибутку.

Проаналізуємо ділову активність ПрАТ «Птахофабрика Тернопільська» за показниками оборотності активів і пасивів (табл. 3.7). Подані у таблиці дані свідчать, що в цілому швидкість обороту активів товариства зросла на 16,7%, а тривалість одного обороту зменшилася на 48,2 дні, і у 2021 році склала 514,3 дні, що слід оцінювати позитивно. На тривалість обороту активів впливає термін обороту їх складових: виробничих запасів, готової продукції, поточних біологічних активів, поточної дебіторської заборгованості і т.д. Однак, у роботі товариства спостерігаються негативні

тенденції в оборотності оборотних активів. У 2021 році на 10,5 днів зростає тривалість обороту оборотних активів і склала 200 днів.

Таблиця 3.7.

Оцінювання ділової активності ПрАТ «Птахофабрика Тернопільська»
запоказниками оборотності активів і пасивів за 2020-2021 роки

№ п/п	Показник	2020 рік	2021 рік	Динаміка	
				абсолютна	відносна %
1.	Коефіцієнт оборотності активів	0,6	0,7	0,1	16,7
2.	Тривалість одного обороту активів, днів	562,5	514,3	-48,2	-8,6
3.	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,9	1,8	-0,1	-5,2
4.	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	189,5	200	10,5	5,5
5.	Коефіцієнт оборотності запасів	8,0	5,3	-2,7	-33,8
6.	Тривалість одного обороту запасів, днів, в т.ч	45,0	68,0	23,0	51,1
6.1	Виробничих запасів, днів	40,0	64,3	24,3	61,0
6.2	Готова продукція, днів	5,0	5,0	-	-
7.	Коефіцієнт оборотності поточних біологічних активів	3,5	4,0	0,5	14,3
8.	Тривалість обороту поточних біологічних активів, дні	102,9	90,0	-12,9	-12,5
9.	Коефіцієнт оборотності поточної дебіторської заборгованості)	9,1	6,1	3	33,0
10.	Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості днів	7,0	5,0	2	28,6
11.	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,8	0,9	0,1	12,5
12.	Тривалість одного обороту власного капіталу, днів)	450	400	-50	-11,1
13.	Коефіцієнт оборотності поточної кредиторської заборгованості	18,6	17,3	-13	-7,0
14.	Тривалість одного обороту поточної кредиторської заборгованості, днів	19,3	18,7	-0,6	-3,1

Таке суттєве сповільнення оборотності викликане сповільненням оборотності виробничих запасів через зростання їх обсягу і збільшення часу зберігання. Лише за рахунок скорочення тривалості обороту поточних біологічних активів і дебіторської заборгованості товариство зуміло в цілому не сповільнити оборотність сукупного капіталу. Варто відмітити, що

тривалість перебування капіталу у готовій продукції не змінилося і є незначним, всього 5 днів. І це є важливим, адже у 2020 році основним видом виробництва, що приносить прибуток, було виробництво яєць курячих харчових. Впродовж даного періоду було вироблено 265,0 млн. шт. яєць курячих на суму 269,2 млн. грн.

Позитивною тенденцією можна вважати перевищення швидкості обороту дебіторської заборгованості над кредиторською. Це ознака того, що товариство збирає своє борги швидше, ніж віддає, тим самим збільшуючи свій позитивний грошовий потік.

Високе значення коефіцієнта оборотності власного капіталу (при суттєвому перевищенні чистого доходу над обсягом власного капіталу) може свідчити про втрату власниками своїх позицій і залучення позиченого капіталу. Цей факт може спричинити погіршення фінансової стійкості. У товариства коефіцієнт оборотності власного капіталу менший від одиниці. Така швидкість обороту не забезпечує окупність власного капіталу і вказує на нераціональність його структури.

Дончак Л.Г., Ціхановська О.М. [21] пропонують для узагальненої характеристики ділової активності пропонують використовувати однойменний показник, який може бути розрахований за такою формулою:

$$K_{da} = \frac{ЧД}{A + OA + KЗ + ДЗ + МЗ + ВК + ОЗ}$$

де, K_{da} – коефіцієнт ділової активності;

A – середньорічна сума активів підприємства;

OA – середньорічна сума оборотних активів;

$KЗ$ – середньорічна сума кредиторської заборгованості;

$ДЗ$ – середньорічна сума дебіторської заборгованості;

$МЗ$ – середньорічна сума матеріальних запасів;

$ВК$ – середньорічна сума власного капіталу;

$ОЗ$ – середньорічна сума основних засобів.

При оцінюванні загального коефіцієнта ділової активності науковці [21] пропонують таку шкалу:

$K_{д.а} > 1$ – високий рівень ділової активності;

$0,5 > K_{д.а} > 1$ – середній рівень ділової активності;

$K_{д.а} < 0,5$ – низький рівень ділової активності.

Розрахуємо значення такого показника для ПрАТ «Птахофабрика Тернопільська»:

$$K_{да} = \frac{413959}{592852 + 226034 + 19688 + 67646 + 151392 + 438216 + 313159} = 0,23$$

Згідно з поданою шкалою для ПрАТ «Птахофабрика Тернопільська» характерний низький рівень ділової активності.

Стійкість фінансового стану будь-якого підприємства, його платоспроможність визначається рухом грошових потоків та удосконаленням політики управління ними. Грошові потоки беруть участь в операціях різних видів діяльності: операційній, фінансовій та інвестиційній.

На підставі Звіту про рух грошових коштів ПрАТ «Птахофабрика Тернопільська», який складено прямим методом, оцінимо напрямки надходження і витрачання грошових коштів від операційної діяльності (табл. 3.8).

Загальний обсяг позитивного грошового потоку у 2021 році порівняно з 2020 роком зріс на 47674 тис. грн. або на 9,6% і склав 541855 тис.грн. Найбільшу частку у позитивному грошовому потоці у звітному році (64,0%) припадає на надходження коштів від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг. Достатньо суттєвими є надходження авансів від покупців і замовників, їх частка – 34,6%. Протягом останніх двох років ця частка виросла у більш як у 2 рази. Частка надходжень грошових коштів від інших джерел є незначною.

Загальний обсяг негативного грошового потоку у звітному році порівняно з попереднім збільшився на 133008 тис.грн. або на 31,5% і склав 555011 тис.грн. Серед витрачань грошових коштів найбільше припадає на

придбання товарів (29,8%) та оплати авансів (49,9%). Частка витрачань грошових коштів на оплату праці та соціальні заходи товариства у 2021 році є досить малою – всього 6,8%. Порівняно з попереднім роком ця частка скоротилася на 3,1%.

Таблиця 3.8

Оцінювання руху грошових коштів у результаті операційної діяльності
ПрАТ «Птахофабрика Тернопільська» за 2020-2021 роки

тис. грн.

Показник	2020 рік	2021 рік	Динаміка	
			абсолютна	у %
Надходження від:				
реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	333025	346894	13869	4,2
у % до надходжень	67,3	64,0	-3,3	-
Повернення податків і зборів	12	-	-12	-100,0
у % до надходжень	0,002	-	-0,002	-
Надходження авансів від покупців і замовників	74095	187269	113174	152,7
у % до надходжень	15,0	34,6	19,6	-
Надходження від повернення авансів	4406	6492	2086	47,3
у % до надходжень	0,9	1,2	0,3	-
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	198	-	-198	-100,0
у % до надходжень	0,09	-	-0,09	-
Надходження від боржників неустойки (штрафи, пені)	25	-	-25	-100,0
у % до надходжень	0,008	-	-0,008	-
Інші надходження	82423	1200	-81223	-98,5
у % до надходжень	16,7	0,2	-16,5	-
Разом надходжень	494184	541855	47674	9,6
Витрачання на оплату:				
Товарів (робіт, послуг)	200211	165318	-34893	-17,4
у % до витрачань	47,4	29,8	17,6	-
Праці	28204	29743	1539	5,4
у % до витрачань	6,7	5,4	-2,7	-
Відрахувань на соціальні заходи	7683	7875	192	2,3
у % до витрачань	1,8	1,4	-0,4	-
Зобов'язань з податків і зборів	8234	8154	-80	-1,0
у % до витрачань	2,0	1,5	-0,5	-
Витрачання на оплату авансів	152455	276978	124523	81,7
у % до витрачань	36,1	49,9	13,8	-
Витрачання на оплату повернення авансів	69	65372	65303	946,4
у % до витрачань	0,02	11,7	11,7	-
Інші витрачання	25147	1571	-23576	-93,8
у % до витрачань	6,0	0,3	-5,7	-
Разом витрачань	422003	555011	133008	31,5
Чистий рух коштів від операційної діяльності	72181	-13156	-85337	-1118,2

Хоча в абсолютній сумі витрачання грошових коштів у 2021 році на оплату праці зросли 29743 тис грн. або на 5,4%, а на соціальні заходи 192 тис. грн. або на 2,3%.

Досить незначну частку у негативному грошовому потоці 2021 року склали витрачання на оплату зобов'язань з податків і зборів – всього 1,5%. В абсолютній сумі витрачання склало 8154 тис. грн., що на 80 тис. грн. або на 1% від рівня попереднього року.

У 2020 році чистий рух грошових коштів від операційної діяльності був позитивним, надходження грошових коштів перевищувало їх витрачання на 72181 тис. грн. У 2021 внаслідок переважання витрачання грошових коштів над їх надходженням чистий грошовий потік товариства є від'ємним.

Крім операційної діяльності у ПрАТ «Птахофабрика Тернопільська» мав місце рух коштів від операцій інвестиційної та фінансової діяльності (табл.3.9).

Таблиця 3.9.

Оцінювання руху грошових коштів
ПрАТ «Птахофабрика Тернопільська» у результаті операцій інвестиційної та фінансової діяльності за 2020-2021 роки

тис. грн.

Показник	2020 рік	2021 рік	Динаміка
Операції інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	-	-	-
необоротних активів	-	-	-
Надходження від отриманих:			
відсотків	743	-	-743
дивідендів	-	-	-
Надходження ід деривативів	-	-	-
Інші надходження	-	-	-
Разом надходжень	743	-	-743
Витрачання на придбання:			
Фінансових інвестицій	-	-	-
Необоротних активів	42150	21539	-20611
Витрачання на надання позик	6824	-	-6824
Інші платежі	32703	-	-32703
Разом витрачень	81677	21539	-60138
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-80934	-21539	59395

Находження від:			
Власного капіталу	-	-	-

Продовження табл. 3.9

Отримання позик	86241	272285	186044
Разом надходжень:	86241	272285	86241
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	-	-	-
Погашення позик	94695	228474	133779
Сплату дивідендів	3242	981	-2261
Витрачання на сплату відсотків	2200	2034	-166
Разом витрачання:	100137	231489	131352
Чистий рух від фінансової діяльності	-13896	40796	54692
Чистий рух коштів за звітний період	-22649	6101	28750

У 2021 році, як і у попередньому, чистий рух грошових коштів від інвестиційної діяльності був негативним. У 2020 році позитивний грошовий потік товариства формувався виключно за рахунок отриманих відсотків (743 тис. грн.), а витрачалися грошові кошти на придбання необоротних активів, на надання позик та інші платежі, їх частки негативному грошовому потоці склали 51,2%, 8,4% та 40,4% відповідно. У 2021 рух коштів від інвестиційної діяльності товариства виключно носив негативний характер, хоча скоротився порівняно з попереднім роком на 60138 тис. грн. Гроші витрачалися лише на придбання необоротних активів.

Чистий рух грошових коштів від фінансової діяльності товариства у 2020 році мав негативний характер: обсяг погашених позик, сплачених відсотків та дивідендів перевищував обсяг отриманих позик на 13896 тис. грн. У 2021 році позитивний грошовий потік складався, як і в попереднього році, виключно за рахунок отриманих позик. Напрямки витрачання грошових коштів не змінилися, однак змінився їх обсяг і структура. Частка витрачених грошових коштів на погашення позик склала 98,7% (ріст частки за рік на 4%); сплату дивідендів 0,4% (зменшення частки за рік на 2,8%); сплату відсотків 0,9% (за рік частка знизилася на 1,2%). В 2021 році у результаті перевищення позитивного грошового потоку від фінансової діяльності над

негативним у чистий грошових потік від цього виду діяльності товариства мав позитивний характер.

У 2020 році обсягу чистого позитивного руху грошових коштів від операційної діяльності було недостатньо для покриття негативних чистих грошових від інвестиційної і фінансової діяльності, в результаті чистий рух грошових потоків мав негативний характер і склав – 22649 тис. грн. У 2021 році чистий рух грошових коштів був позитивним. Це відбулося за рахунок суттєвого росту чистого грошових потоку від фінансової діяльності поряд з отриманими негативними чистими грошовими потоками від операційної і інвестиційної діяльностей.

В офіційній Методиці[71] запропоновано оцінювання якості управління грошовими коштами здійснювати за такою якісною шкалою (рис. 3.2.).

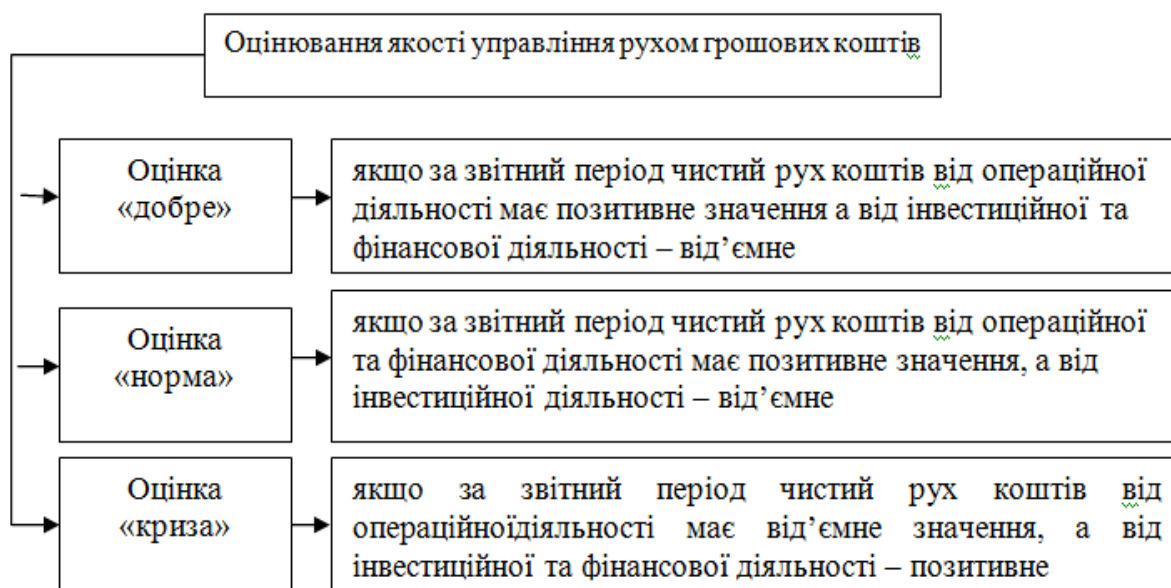

Рис. 3.1. Оцінювання якості управління рухом грошових коштів за [71]

Згідно з поданою шкалою у 2020 році якість управління грошовими потоками можна вважати «доброю». У 2021 році – якість управління грошовими потоками можна вважати кризовими.

Для побудови інтегрального показника фінансового стану підприємства з метою встановлення рівня його кредитоспроможності та

ймовірності дефолту [74] можна скористатися дискримінантною моделлю, яка розроблена Міністерством фінансів України. Залежно від значення інтегрального показника [74], який може набувати певних значень (додаток Р), фінансовому стану присвоюються певні класи, сутність яких відображена у табл.3.10.

Клас 1	високий рівень спроможності виконувати зобов'язання та найменша ймовірність дефолту;
Клас 2	достатній рівень спроможності виконувати свої зобов'язання та незначна ймовірність дефолту
Клас 3	нижче середнього рівня спроможності виконувати зобов'язання
Клас 4	фінансовий стан бенефіціара є нестабільний і свідчить про наявність ознак неплатоспроможності;
Клас 5	високий рівень ймовірності дефолту.

Таблиця 3.10

Інтерпретація класів за рівнем фінансового стану згідно з [74]

Клас 1	високий рівень спроможності виконувати зобов'язання та найменша ймовірність дефолту;
Клас 2	достатній рівень спроможності виконувати свої зобов'язання та незначна ймовірність дефолту
Клас 3	нижче середнього рівня спроможності виконувати зобов'язання
Клас 4	фінансовий стан бенефіціара є нестабільний і свідчить про наявність ознак неплатоспроможності;
Клас 5	високий рівень ймовірності дефолту.

у

[74] запропонована наступна дискримінантна модель:

$$Z = 0,035 \times K1 + 0,04 \times K2 + 2,7 \times K3 + 0,1 \times K6 + 1,1 \times K7 + 1,2 \times K8 + 0,05 \times K9 - 0,8$$

Де

Z – інтегральний коефіцієнт оцінювання фінансового стану

підприємства.

K1 – коефіцієнт покриття;

K2 – проміжний коефіцієнт покриття;

K3 – коефіцієнт фінансової незалежності ;

K6 – коефіцієнт рентабельності продажів;

K7 – коефіцієнт рентабельності операційної діяльності за EBITDA;

K8 – коефіцієнт рентабельності активів за чистим прибутком;

K9 – коефіцієнт оборотності оборотних активів.

Сутність і алгоритм розрахунку показників подано у додатку П.

Розрахуємо значення інтегрального показника фінансового стану для аналізованого товариства:

$$Z = 0.035 \times \frac{254493}{140297} + 0.04 \times \frac{80316}{140297} + 2.7 \times \frac{448204}{621906} + 0.1 \times \frac{25630}{413959} + 1.1 \times \frac{52061}{478797} + 1.2 \times \frac{21072}{592852} + 0.05 \times \frac{413959}{221090} - 0.8 = 1.7434$$

Значення інтегрального показника фінансового стану товариства відповідає першому класу. Це значить, що його фінансовий стан стійкий, і дозволить йому виконувати свої фінансові зобов'язання, а ймовірність банкрутства є незначною.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрієнко В. Поняття та склад фінансової звітності в умовах гармонізації бухгалтерського обліку. *Наука молода*. 2018. №9. С.153-157.
2. Анісімова О.М. Аналіз ділової активності підприємства як системна оцінка ефективності використання власних ресурсів. ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет». Зб. наук. праць 2013. С.19-24.
3. Аудит методика документування: навч. посібник / Пилипенко І.В. та ін.; під ред. І. І. Пилипенка. К.: Інформаційно-видавничий центр Держкомстату України, 2003. 457с.
4. Аудит: підручник / [О.А.Петрик, В.О.Зотов, Б.В.Кудрицький та ін.]; за заг. ред. О.А.Петрик. К.: КНЕУ, 2015. 498 с.
5. Антипенко Є.Ю., Ногіна С.М., Піддубна Ю.С. Аналіз теоретичних аспектів ділової активності підприємства та існуючих підходів до її оцінювання *Сталий розвиток економіки*. 2013. № 3. С. 76–80.
6. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2019. 328 с.
7. Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. Фінансовий аналіз : навч. посіб. К. : КНЕУ, 2009 323 с
8. Бланк І.А. Управління фінансовими ресурсами підприємства: навч. посіб. К.: Эльга, 2011. 574 с.
9. Бондар М.І., Верига Ю.А., Орищенко М.М. Звітність підприємства: підруч. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 570 с.
10. Бугас Н.В., Костюк Г.В. Аналіз та оцінка ділової активності підприємств. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2017. № 2. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1035> (дата звернення 06.04.2022).
11. Ван Хорн Дж. К. Основы управления финансами ; пер. с англ., гл. ред. Ф. В. Соколов. – М. : Финансы и Статистика, 2003. 800 с.
12. Ващенко Л. О., Сухарев П. М. Аналіз фінансового стану підприємств: інформаційне та методичне забезпечення : монографія. Донецьк : Вебер (Донецька філія), 2007. 185 с.

13. Вдовенко Л. О. Роль аудиторської перевірки в оцінці фінансового стану підприємства. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2013. № 1(2). С. 41-47.

14. Верига Ю.А. Облікова політика підприємства : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2015. 312 с.

15. Виноградова М.О. Аудит: навчальний посібник. К. : ЦУЛ, 2014. 500 с.

16. Вороная Н., Чернишова Н. Форма № 5 «Примітки до фінансової звітності». *Податки і бухгалтерський облік*. 2018. № 6. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2018/january/issue-06/article-33436.html> (дата звернення 07.06.2022).

17. Вороная Н., Чернишова Н. Інформація за сегментами (форма № 6). *Податки і бухгалтерський облік*. 2018. № 6. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2018/january/issue-06/article-33436.html> (дата звернення 07.06.2022).

18. Ганін В.І., Христофор А.В. Фінансова звітність підприємства – інформаційне джерело для ухвалення управлінських рішень. *Економіка і суспільство*. 2018. № 18. С.881-887. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/18_ukr/122.pdf (дата звернення 07.06.2022).

19. Глушач Ю.С.. Фінансова звітність за П(С)БО: навчально-методичний посібник. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 88 с.

20. Даценко Г. В. Проблеми оцінювання фінансового стану підприємств за результатами аудиторської перевірки. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2020. Випуск 5 (145). С.29-33. URL: <https://ir.vtei.edu.ua/g.php?fname=27110.pdf> (дата звернення 06.03.2022).

21. Дончак Л.Г., Ціхановська О.М. Ділова активність підприємства та шляхи її зміцнення. *Економіка і суспільство*, 2017. № 10. С. 250-255. URL:

https://economyandsociety.in.ua/journals/10_ukr/44.pdf (дата звернення 22.07.2022).

22. Дмитренко І.М. Аудит (за міжнародними стандартами): навч. посіб. К.: Кондор-Видавництво, 2013. 398 с.

23. Івченко Л.В., Федорченко О.Є. Аналіз фінансового стану підприємств: інформаційне та методичне забезпечення. *Фінанси, облік і аудит*. 2015. Вип. 1(25). С. 197–210. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Foa_2015_1_17 (дата звернення 03.03.2022).

24. Загородній В. Г. Мних Є. В., Рудницький В. С. Облік, аналіз та аудит : навч. посібник. К.: Кондор, 2009. 618 с.

25. Кіндрацька Г. Оцінювання платоспроможності українських підприємств: проблемні аспекти типових методик. *Економічний часопис Східноєвропейського університету ім. Лесі Українки*. 2019. С. 133-143. URL: https://www.researchgate.net/publication/336123459_OCINUVANNA_P_LATOSPROMOZNOSTI_UKR (дата звернення 18.03.2020).

26. Коломієць Н.О., Павліченко В. М., Коломієць О.П. Методологічні аспекти оцінки фінансового стану як основи ефективного управління підприємством. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2017. Вип. 185. С. 223-230. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdtusg_2017_185_28 (дата звернення 11.04.2022).

27. Косянчук Т.Ф., Лук'янова В.В., Майорова Н.І., Швид В.В. Економічна діагностика : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2013. 452 с.

28. Косарева І.П., Хохлов М.П., Бірюкова В.В. Дослідження теоретичних основ фінансового стану підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2018. №19. С.101-107. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/19_2018_ukr/20.pdf (дата звернення 06.05.2022).

29. Коцера Н.В. Процедури та прийоми аналізу при здійсненні аудиту майнового стану підприємства. URL: http://www.vtei.com.ua/konfa/27_03/5/3.pdf (дата звернення 02.02.2022).

30. Коцербуа Н. В. Інформаційне забезпечення аудиту фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. В. 27, Ч.1. С.78-83.
31. Корбутяк А. Г., Бута М. М. Підходи до трактування поняття «фінансовий стан підприємства». *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. В.16. Ч.1. С.149-152. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/16_1_2017ua/35.pdf (дата звернення 14.04.2022).
32. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий аналіз : підручник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 392 с.
33. Кузнецова С. О, Чернікова І. Б.. Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами : навч. посіб. Х. : Видавництво «Лідер», 2016. 318 с.
34. Крейнина М.Н. Финансовый менеджмент : учеб. пособие. М. : Дело и Сервис, 2009. 297 с
35. Ладунка І.С., Кучеренко Є.А. Шляхи покращення фінансового стану підприємств в сучасних економічних умовах. *Економіка і суспільство*. 2016. № 5. С.185-188. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/5_ukr/33.pdf (дата звернення 28.07.2022).
36. Лазоренко В.В. Моделювання оцінки фінансової стійкості підприємства сфери послуг: дис..канд. економ. наук:08.00.11.Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», Полтава, 2019. 202 с. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/7047/1/Dissertation%20Lazorenko.pdf> (дата звернення 09.04.2022).
37. Лахтіонова Л.А. Аналіз фінансової стійкості суб'єктів підприємницької діяльності : монографія. Київ : Знання України, 2013. 1091 с
38. Литвин З. Б. Класифікація фінансової звітності як об'єкта аналізу та аудиту. Розділ у колективній монографії. *Економічна експертиза: теорія,*

методологія та організація : монографія. за заг. ред. Михайла ЛУЧКА. Тернопіль : ЗУНУ, 2021. С. 197-209.

39. Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 304 с
URL:<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/19240/1/Fin%20analiz%20Vers%201.pdf> (дата 16.06.2022).

40. Лучко М. Р., Бенько І. Д. Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами. Тернопіль : Екон. Думка ТНЕУ, 2016. 360 с. "

41. Машталяр Г.П. Організація аудиту фінансової звітності. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту*. 2015. Випуск 1 (57). С.158-164. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2015_1_21 (дата звернення 12.07.2022).

42. Мельник І.В. Фінансова політика підприємства як форма реалізації фінансової стратегії. *Економіка АПК*. 2011 № 5. С.45-48. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/5_2011/12.pdf (дата звернення 30.04.2022).

43. Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств. Центральна спілка споживчих товариств України. 28.07.2006. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0006626-06#Text> (дата звернення 18.04.2022).

44. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (видання 2016-2017 року). Частина 1 та 2. URL: <http://www.apu.com.ua/1151-miznarodni-standarti-kontrolyu-yakosti-2016-2017> (дата звернення 12.04.2022).

45. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1) «Подання фінансової звітності» від 01.01.2012. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013 (дата звернення 07.05.2022).

46. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 34 (МСБО 34) «Проміжна фінансова звітність» від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_049 (дата звернення 07.05.2022).

47. Міжнародні стандарти фінансової звітності. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhнародni-standarti-finansovoi-zvitnosti> (дата звернення 12.06.2022).

48. Міжнародний кодекс етики професійних бухгалтерів (включаючи міжнародні стандарти незалежності). Рада з Міжнародних стандартів етики для бухгалтерів (International Ethics Standards Board for Accountant. Видання 2018 року. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/kodex_et.pdf (дата звернення 23.05.2022).

49. Мішура В. Б., Спіцин В. Є. Економічна сутність, аналіз та оцінка фінансового стану підприємства. *Научный вестник ДГМА*. 2017. № 3 (24). С. 121-126. URL: [http://www.dgma.donetsk.ua/science_public/science_vesnik/%E2%84%963\(24%D0%95\)_2017/article/19.pdf](http://www.dgma.donetsk.ua/science_public/science_vesnik/%E2%84%963(24%D0%95)_2017/article/19.pdf) (дата звернення 03.03.2022).

50. Мулик Я.І. Аудит фінансової стійкості підприємства: проблеми та перспективи розвитку. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Випуск 16. С.884-887. URL: <http://global-national.in.ua/archive/16-2017/175.pdf> (дата звернення 23.07.2022).

51. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. Дата оновлення 09.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 18.04.2022).

52. Непочатенко О.О. Мельничук Н.Ю. Фінанси : підручник. Центр учбової літератури», 2013. 504 с.

53. Озеран А. Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід): питання формування на свідношення з МСФЗ. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2013. № 6. С. 25-34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boau_2013_6_5 (дата звернення 15.04.2022).

54. Онищук В. МСФЗ 2020. *Головбух*. 2020. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7659-msfz-2020> (дата звернення 12.05.2022).

55. Оспіщев В.І., Нагорна І.В. Класифікація чинників впливу на фінансову стійкість підприємств. *Економічна стратегія і перспективи*

розвитку сфери торгівлі та послуг. 2009. Вип. 2. С. 218-223. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2009_2_34 (дата звернення 06.04.2022).

56.Отенко І.П., Азаренко Г.Ф., Іващенко Г.А. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Otenko_Iryna/Finansovyi_analiz.pdf (дата звернення 02.03.2022).

57.Офіційний сайт приватного акціонерного товариство «Птахофабрика Тернопільська». URL: <https://clarity-project.info/tenderer/03369177> (дата звернення 01.02.2022).

58.Офіційний сайт публічної бази даних «Система фінансової звітності». URL:<https://frs.gov.ua/> (дата звернення 06.05.2022).

59.Павловська О.В. Фінансовий аналіз: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення. К.: КНЕУ, 2010. 388 с.

60.Петренко Н.І. Методики аудиту фінансової звітності та шляхи її удосконалення. *Вісник ЖДТУ*. 2019. Випуск 1 (51). С.50-56. URL: <http://ven.ztu.edu.ua/article/viewFile/69032/64963> (дата звернення 11.05.2022).

61.Пойдюк А.С, Литвин З.Б. Сутність фінансового стану підприємства та фактори його формування. Аспекти аудиту фінансового стану підприємства. *Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія: матеріали міжнар. наук.- практ. Інтернет-конф. Тернопіль : ЗУНУ, 2022.*

62.Податковий Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Дата оновлення 14.12.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 13.04.2022).

63.Подольська В.О., Яріш О. В. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2013. 488с

64. Портна О.В. , Єршова Н. М.. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. К. : Патерик, 2015.312 с.

65.Приймак С. В., Костишина М. Т., ДолбневаД. В. Фінансова звітність підприємств: навчально-методичний посібник. Львів: Ліга-Прес, 2016. 268 с.

66. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIУ. Дата оновлення 14.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 29.04.2022).

67. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність Закон України від 21.12.2017. № 2258-УІІІ. Дата оновлення 30.06.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення 29.04.2022).

68. Про затвердження Змін до Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями. Постанова Національного банку України. 2016. № 351. Дата оновлення 17.12.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008500-21#Text> (дата звернення 18.04.2022).

69. Про затвердження методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій. Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.98р. № 22 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98> (дата звернення 03.04.2022).

70. Про затвердження методики проведення поглибленого аналізу фінансового-господарського стану підприємств та організацій. Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 27.06.97 р. № 81. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-97> (дата звернення 04.04.2022).

71. Про затвердження методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства. Наказ Міністерства економіки України від 19.01.2006 № 14. Дата оновлення 26.10.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06> (дата звернення 09.03.2022).

72. Про затвердження Методики аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки : Наказ Міністерства фінансів України від 14.02.2006 р. №170. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0332-06#Text> (дата звернення 08.02.2022).

73. Про затвердження положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації: Наказ Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121. Дата оновлення 04.01.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01> (дата звернення 26.03.2022).

74. Про затвердження Порядку проведення оцінки фінансового стану потенційного бенефіціара інвестиційного проекту, реалізація якого передбачається на умовах фінансової самоокупності, а також визначення виду забезпечення для обслуговування та погашення позики, наданої за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій, обслуговування якої здійснюватиметься за рахунок коштів бенефіціара: Наказ Міністерства фінансів України від 14.07.2016 № 616. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1095-16/print1360661562354298> (дата звернення 18.02.2022).

75. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 року № 88. Дата оновлення 20.06.2018. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95> (дата звернення 18.04.2022).

76. Про Примітки до річної фінансової звітності. Наказ Міністерства фінансів України від 10.12.2012 № 989. Дата оновлення 09.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0904-00> (дата звернення 09.04.2022).

77. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013. № 73. Дата оновлення 09.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення 09.04.2022).

78. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність». Наказ Міністерства Фінансів України від 27.06.2013. Дата оновлення 20.06.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13> (дата звернення

10.04.2022).

79. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність». Наказ Міністерства фінансів від 25.02.2000 № 39. Дата оновлення 09.07.2021. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00> (дата звернення 10.04.2022).

80. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами».Наказ Міністерства фінансів від 19.05.2005 № 412. Дата оновлення 09.07.2021. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0621-05#Text> (дата звернення 10.04.2022).

81. Про затвердження перекладу Таксономії фінансової звітності за міжнародними стандартами фінансової звітності 2021. Наказ Міністерства фінансів України від 12.11.2021 № 595 і додаток до нього. URL:<https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%B4%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BA%20%D0%B4%D0%BE%20%D0%BD%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D1%83.pdf> (дата звернення 14.03.2022).

82. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України. Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 635. Дата оновлення 14.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13?lang=ru> (дата звернення 15.06.2022).

83. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності. Постанова кабінету Міністрів України від 28.02.2000. № 419. Дата оновлення 22.09.2021. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text> (дата звернення 11.06.2022).

84. Про схвалення Методичних рекомендацій щодо визначення вартості чистих активів акціонерних товариств. Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Рішення від 17.11.2004 № 485. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0485312-04#Text> (дата звернення 20.06.2022).

85. Райковська І.Т. Проблеми застосування методик аналізу фінансового стану в діяльності промислових підприємств. URL: http://archive.nbu.gov.ua/portal/Natural/Vzhdtu/econ/2009_3/33.pdf. (дата звернення 12.03.2022).

86. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посібник. 2-ге вид., випр. і доп. К. : Знання, 2005. 662 с.

87. Серединська В.М. Загородна О.М., Федорович Р.В. Економічний аналіз : навч. посібник. за ред. проф. Р.В.Федоровича. Тернопіль: Видавництво Астон, 2010. 416 с.

88. Сіменко І.В. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2013. 384 с.

89. Скрипник М.І., Григоревська О.О., Грабчук І.Л. Причини банкрутства підприємств: неефективний менеджмент чи обліково-фінансова безграмотність? *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. В. 27. С.123-

126. URL: http://www.ej.kherson.ua/journaleconomic_27/3/31.pdf (дата звернення 18.04.2022).

90. Смоляр Л. Г. Овчарик Р. Ю., Кам'янська О. В. Облік і аудит : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2013. 616 с.

91. Сорока Й.Й. Зарубіжний досвід оцінювання фінансового стану підприємств у сфері сучасних умов господарювання. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. Випуск 2 (46). 2015. С. 363-367. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2015_2_63 (дата звернення 14.03.2022).

92. Томілін О.О., Лесюк А.С. Сутність та оцінка фінансового стану сільськогосподарського підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Випуск. 14. 2016. С. 561-566. URL: <http://global-national.in.ua/archive/14-2016/115.pdf> (дата звернення 08.04.2022).

93. Ткачук Г.Ю. Оцінка ділової активності підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Вип. 13. Ч. 4.– С. 88–

90.3.

94. Томчук О.Ф. Аналітичне забезпечення управління діловою активністю підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 10. С. 991–995. URL: <http://global-national.in.ua/archive/10-2016/205.pdf> (дата звернення 24.07.2022).

95. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астроя», 2020. 434с.

96. Фінанси підприємств: підручник / [А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін.]; кер. кол. авт. і наук. ред. А. М. Поддєрьогін; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. унт ім. Вадима Гетьмана». 8-ме вид., перероб. та допов. Київ: КНЕУ, 2013. 520 с.

97. Фролова Т.О. Фінансовий аналіз: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення. К.: Видавництво європейського університету, 2011. 253 с.

98. Фещенко О. П. Розрахунок показників фінансового стану господарських товариств з урахуванням нових форм фінансової звітності. *Бізнесінформ*. 2015. №. С. 229-236. URL: http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2015-2_0-pages-229_236.pdf (дата звернення 19.04.2022).

99. Фурдичко Л.Є., Стецків О.В, Лютан І.І. Напрямки оцінки фінансового стану підприємства. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvntu/19_5/232_Furdyczko_19_5.pdf. (дата звернення 28.07.2022).

100. Хачатрян В.В., Усова Л.С. Фактори, що впливають на фінансовий стан підприємства. URL: <http://intkonf.org/ken-hachatryan-vv-usova-ls-faktori-scho-vplivayut-na-finansoviy-stan-pidpriemstva/> (дата звернення 20.04.2022).

101. Хом'як Р.Л. Цюцяк І. Л., Цюцяк А.Л. Організація та методика аудиту фінансової звітності суб'єктів господарювання. *Логістика*. Л. : Вид-во Нац. ун-ту «Львів. Політехніка», 2008 С. 259-265.

102. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 566 с.
103. Цивільний Кодекс України. Кодекс Верховної Ради України від 16.01.2003. № **435-IV**. Дата оновлення **17.02.2022**. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення 20.06.2022).
104. Чепка В. В., Свідерська І. М., Гавриленко Ю. О. Фінансовий стан підприємства: теоретичні основи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 19-20. С. 96–102. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/19-20_2020/17.pdf (дата звернення 15.04.2022).
105. Чепка В.В., Матяш О.К. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу. *Економіка і суспільство*. 2017. В.12. С.649-655. https://economyandsociety.in.ua/journals/12_ukr/107.pdf (дата звернення 17.04.2022).
106. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. К. : Кондор, 2013. 196 с.
107. Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С. Методика фінансового аналізу діяльності комерційних організацій : практич. посібник .2-е изд., перераб. и доп. М. : ИНФРА-М, 2015. 321 с.
108. Шалімова Н. С., Невдаха Н.А. Теоретичні засади аудиту фінансового стану підприємства.
URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/3357/1/41.pdf>
(дата звернення 12.04.2022).
109. Шморгун Н. П., І. В. Головка. Фінансовий аналіз : навч. посіб. К. : ЦНЛ, 2014. 528 с
110. Шпак Н.О., Пирог О.В. Економічна стабільність суб'єктів господарювання в умовах хаотичного розвитку національної економіки України: навч. посіб. К. : Ліра-К, 2015. 288 с.
111. Щодо Методичних рекомендацій по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій. Лист Державної податкової адміністрації України від 27.01.1998 р. № 759/10/20-2117.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2117225-98#Text>

(дата звернення 28.04.2022).

112. Ямборко Г. Аналіз ділової активності підприємств в умовах фінансової кризи.

URL: http://www.library.tane.edu.ua/images/nauk_vydannya/55Nstz.pdf(дата звернення 19.07.2022).

113. Яцух О.О., Захарова Н.Ю. Фінансовий стан підприємства і методика його оцінки. *Вчені записи ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія Економіка і управління*. 2018. Том 29 (68). № 3 С.173-180.

URL:http://econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/29_68_3/35.pdf (дата звернення 08.06.2022).

